

LAIKMETS

Nr. 34

1942. g.

1942. g. 10.

10. 10. 1942.

Pie Donas

Lietuācīšu armijas priekšpulktā dodas uzbrukuma

INDIJA PRASA BRĪVĪBU

Visa pasaule pārkausi ziņu par Indijas brīvības cīņu sākšanos. Līdz ar to pasāule atkal var iepazīties ar angļu uzskatiem brīvības jautājumos. Telegrafa aģentūru ziņojumi vēsti, ka Indijas brīvības un neatkarības idejas vadītāji Gandijs un Neru apceļināti, tāpat apceļināta arī Gandija sieva. Visā Indijā aizliesmojuši negietri un noliķu klauzras sadursmes starp indiešiem un angļu policiju un karaspēku.

Anglija iegādā atmetusi visu pasauli ar kaitīgiem solījumiem un ķērusies pie ieročiem, lai ar brutālu varu saglabātu savu koloniālu. Angļu karaspēkam un policijai Indijā dota pavēle izlietot visus līdzekļus, lai indiešu sacelšanās pret saviem apspiedējiem likvidētu pašā sākumā. Šī pavēle tiek arī hartiski izpildīta. Indiešu demonstrantas, kas prasa savu vadoņu atbrīvošanu no cietuma un neatkarības piešķiršanu, goļienos sagaida karaspēka patruļas, kas bez bridinājuma radīda palēnām uguni uz demonstrantiem. Taču indiešus valrs nespēj atturēt arī lozmetējs un simti vai tūkstoši kiltušo biedru. Bombejā, Kalkutā un citās Indijas pilsētās tagad atkal straužiem plūst indiešu asinis, krīt simti un tūkstoši, bet paliek miljoni, kas prasa brīvību savai zemei — brīvu un neatkarīgu Indiju.

MAHATMA GANDIJS

Arestēts indiešu nacionālās Non-Cooperation kustības vadonis Mahatma Gandijs. Arestēts viņš jau bijis vairākkārt. Angļi viņu neuzskatīja par bīstamu politiķi viņa savdabīgās, īpatnējās politikas dēļ. Viņa cīņas līdzekļi un paņēmieni ir pasīva pretošanās. Viņš atmet fiziskus ieročus un uzticas garīgiem spēkiem mācot ievērot arī politikā, ka patiesu uzvaru var gūt tikai ar garīgiem ieročiem. Viņš sludina iekšēju nacionālu atmodu: lai panāktu nacionālās cīesības, pēc viņa domām, jāmacās ciest. Tā Gandijs politisko un sociālo dzīvi ievadījis citā gultnē.

Savus politiskos mērķus Gandijs cenšas sasniegt, uzstādot zināmas prasības. Ja tās neievēro, viņš vai nu sarunu kārtā tās panāk, jeb pieteic gavēni, lai tādā veidā darītu spiedienu uz angļu valdību. Līdz šim Gandijam lielākā vai mazākā mērā izdevies kaut ko realizēt no savas programmas. Katru reizi, kad viņa veselības stāvoklis gavējot bija tiktāl apdraudēts, ka viņš varēja kurtu brīdī izdzist, angļi piekāpās. Viņi negribēja viņa nāvi. Viņiem Gandijs bija vajadzīgs kā tautas vadonis, kas atšķīrās no citiem partiju vadoņiem — aktīvistiem — ar to, ka atturēja indiešus no eksciesiem.

Pirms vairākiem gadiem, kad Gandijs bija arestēts, viņa vadītā laikrakstā „Joung India” parādījās ievadraksts, kurā bija aprakstīts, kā viņš Deli cietoksnī vājs un novārdzis gulējis balkona telpā. Netālu no tās vietas angļi devušies uz golfa spēli. Ļaudis pulcējušies tirgus laukumā, bet Gandijs pacietīgi nesis savu krustu. Ievada raks tītājs nobeidz savu aprakstu ar piezīmi, ka viņš, no tālienes raudzīdamies uz šo cietēju, sapratis, ko nozīmē ciešanas.

Šoreiz Gandija arests stāv sakarā ar viņa prasību par indiešu brīvību. Sīvai parkā Bombejā bija nolikta masu sapulce, kurā viņš bija nodomājis uzstāties ar runu. Pirms sapulces ļaudīm izdalīja uzsaukumu, kurā viņš aicina uz streiku, lai tādā ceļā panāktu angļu aiziešanu no Indijas. Arī Gandija sieva ir arestēta un nogādāta Pūnā, kur atro das ieslodzīts viņas vīrs. Viņa bija nodomājusī minētajā sapulcē runāt sava arestētā vīra vietā.

Sv.

Pa labi: Tāda ir indiešu sadzīve — pussagruvušas būdīnas liecina par briesmīgo nabadzību, kādā dzīvo miljoni indiešu

Apakšā: Bagātībā un gresnībā dzīvo vienīgi nedaudznie indiešu līstli, ar kuriem angļi vienojušies un kopīgi izmanto indiešu tautu. Mūsu attēls rāda kāda indiešu prinča gresnu kāzu braucienu

Foto Laikmeta arh.

Indijas nacionālās atmodas kustības līdājs Mahatma Gandijs (augšā) un stamais indiešu politiķis Pandits Ieru, kuŗus angļu valdība apcietinājusi.

PĒC KARA VIESUĻA- DZĪVE ATJAUNOJAS

Tomēr svarīgākais vācu karodana nav šādu nozīmīgu saimniecības centru iegūšana, bet to izmantošana bruņošanās vajadzībām. Nekavējoties vācu darba vīrs izlabojis ienaidnieka izpostītas vai kara bojātas ierīces, uzņēmumus, enerģijas centrus.

Sos darbus, kas uzskatu, tikko tiešā kara darbība izbeigustos, veikusi Todt'a organizācijas, Tehniskās palīdzības (Technische Nothilfe) un Valsts darba dienesta vīri. Īpaši nopelni ir armijas kalnraču vienības karavīriem, kas, apbruņoti ar modernākiem tehnikas līdzekļiem, visās laikā atjaunoja ierīces darbu, kuras ienaidnieks, vācu armijai straujā bēgšanā, bija paguvis izpostīt tikai pa daļai.

Tas priekš, bija paguvis izpostīt tikai pa daļai strādnieku skaitam, nākstoms darbs, kas turpināts arī pagājušā viena nakurnēja. Ar lietišķāliem vācu speciālistu un zoodzinātāju, izlietojot Poliju, lūda apstākļi nebija viegli, ne gūto pieredzi. Tā viņiem ir lieli nopelni atdodu tie vācu savu zinātni, ko isti varēs novērtēt tikai pēc kara, arī Balkānos.

Darbs dienas" neatlaidīgi strādājoš, nolikšanas ierīces krietri izlabotas. Seku pirms nolikšanas

Vācu kalnraču rotas karavīru uzraudzība ātri izlabo boļševiku postījumus kādā dzelzs rūdas raktuvē.

Darbs rūdas raktuvju šachtās var atkal sākties. Piedzīvojušo rūdas urbēja rokas, kas šie rūdas savu urbšanas prasmi, elektriskās strāvas dzīvais urbšanas āmurs atkal rihina šachtu

No kādas boļševiku asinssuna Staļina slepenas pavēles pasaule nesēn uzzinājusi, cik smāgi Padomju savienību skāris svarīgo rūpniecības un izejvielu apvidu zaudējums zemes dienvidos. Šis dokuments, ko ieguvušas tanku vienības, dodoties uz priekšu Kaukaza apvidū, apstiprina vācu operāciju mērķniecību.

Jau 1941. gadā iekarotā telpa Dņepras lokā nozīmēja lielu robu boļševiku bruņošanās rūpniecībā. Tagad vācu un viņu sabiedroto armijās ieņēmušas rūpniecības apgabali Kaukazā un Dņepras baseinā, un padomju žīdu kara vadība līdz ar to zaudējusi ne tikai svarīgākās dzelzs raktuves un citus bruņošanās uzņēmumus, bet arī galveno ogļu bāzi un naftas pievedumu.

STARP DONU UN KUBANU

Līdz ko vācu karavīri dienvidiem, iegāja pilsētu pēc pilsētas, pirmo reizi, vācu karavīri kļuva aktuāls arī Kubanā vārds, jo par karalauku bija izvērties viss milzīgais apgabals starp abām lielajām upēm — Donu un Kubanu. Abas tās ietek Azovas jūrā un ietver auglīgu melnzemes stepju apgabalu. Vienīgā līdztīrība pie Donas — Rostova devusi vārdu veselam 100.000 kv. km lielam apgabalam, kur vilgo nepārrēdzamas kviešu druvas un zeltotās saulespuķu lauki, bet ap 80.000 kv. km lielajā Krasnodaras apgabalā ap Kubanu pļēšas kviešu, miežu un kukurūzas lauki, dārzāju un tabakas un citas plantācijas. Arī kokvilna un soja tur aug, un purvainajos Kubanā klānos pat sēj risu.

Bet Donas un Kubanā vārds mums izraisa arī kādu citu domu asociāciju. Tie ir tieku apvīti kazaki, sensenīe karotāji, slavenie jātnieki un dziesmu mīļotāji. Viņi bija pirmie, kas šeit apmetās uz dzīvi. Pirmo reizi kazakus Donas krastos sastopam jau 15. gadsimtā, kad viņi Donas vidū izbūvē salu cietoksni Čerkasku un no turienes pārvalda milzīgus stepju apgabalus, sava brīvi vēlēta atamana vadīt.

Donas un Kubanā kazaki, atrazdamies nomajāk, varēja attīstīties brīvāk nekā Dņeprā kazaki un patstāvīgāk pārvaldīt savu valsti. Ne velti tie dažkārt salīdzināti ar vācu bruņinieku ordeni; arī kazaki cīnījās pret „neticīgajiem” — muhamedāņu chānu zemēm dienvidos — un brīvu vīru kopību uzskatīja par kareivisko ideālu.

Arī pēc tam, kad imperiālistiskie moskovīti, izplešoties dienvidu virzienā, pamazām saardīja kazaku valsti, kazaki saglabāja savas īpatnības — brīvības mīlestību un klejotāju karotāju vīrišķības ideālu. Cīnīdamies kazaku karapulki pamazām atkāpās uz austrumiem, aiz Uraliem, līdz viņu pēdas izgaiss pie Ķīnas mūra, Kamčatkā un Alaskas ledos. Velti arī brīvie kazaki vēl reizi sacēlās pret apspiedējiem Maskavas bajāriem sava teiksmainā atamana Stenkas Razina vadībā.

Dziesma par Stenku Razinu tomēr dzīva vēl šodien. Tāpat vēl šodien dzīvs kazaku drosmīgais gars, viņu visā pasaulē pazīstamās dziesmas, kuras populāras darījuši Donas kazaku kori, un viņu lielā jāsanas māksla. Cietuši savā laikā neveiksmi cīņā pret uzmācošos boļševismu, Donas un Kubanā kazaki tagad pēc atbrīvošanas nekavējās atkal ar ieročiem stāties pretī šim savam un visas Eiropas ienaidniekam.

M. D.

Visā pasaulē pazīstami Donas kazaku kori. Pēc boļševisma apvērsuma daudziem kazakiem, kas līdz pēdējam brīdim „hallo” vienības cīnījās pret boļševikiem, izdevās emigrēt uz ārzemēm. Apveltīti tūdam balsim, kazaki ārzemēs noorganizēja korus un koncertēja visa pasaulē.

Tagad Donas kazaki jau stājušies cīņā pret boļševikiem. Tērpušies vacu arcujos uničmās, pēc vecā kazaku parauga organizētus „simi-vīru vienības, viņi atkal rāda savu drosmi un izveicību.

Neatlurami uz priekšu
virzās vacu un sabied-
roto armijas. Vācu
trieciena vienības par-
iet Donas upi.

Donas un Kubanā
stepēs tagad blakus
kazaku zirgiem redza-
mi vācu armijas tanki
un automašīnas. Pie
kazaku mītnēm, bla-
kus tautiskajiem mā-
jām podiem žāvēšanai iz-
likti tikko izmāzgātā
kaņaviru kūlīši.

Gandrīz vai ik dienas
brūnā spēka virspa-
vēlniecības speciālzī-
ņojumi vēsti par at-
vien jaunu pilsētu un
nocietinājumu līniju
ieņemšanu. Sevasto-
pole, Rostova, Voro-
šilovska, Krasnodāra
Maikopa un Pjatigor-
ska — pilsētu vārdi
seko cits citam. Vā-
cu armija virzās uz
priekšu. Mūsu attēls
rāda Rostovu ieņē-
šanu sivas ielu cīņās

Foto:

Scherl 1, Weltbild 1,
Atlantic 1, Laikme-
ta arch. 1.

Ātrās vienības ienēma X pilsētu

Vācu armija bez apstājas vajā ienaidnieku, nedodot tam ne brīdi laika Ātrās vienības triecienā dodas cauri Voronežai.

Ātrums ir gulvenais. Viegļie tanki, kas spēj kustēties ar lielu ātrumu, vajājot ienaidnieku, strauji virzās uz priekšu. Uz tanka sēdušies kājnieki, kas veic ieņemto ciematu un pilsētu iztīrīšanu no ienaidnieka.

Vieglās bruņotās automašīnas, bruņotas viegļiem automātiskiem ieročiem, dodas uz priekšu. Tām seko smagās mašīnas ar bruņotām kājnieku un sapieņu daļām, kas kājnieku cīņās satricē un padzen boļševikus.

Donas baseina vācu armija ik dienas pārvietojās uz priekšu vairākus desmit kilometrus. To visu veica armijas ātrās vienības.

Ātrajām vienībām uz pēdām seko arī smagākā kalibra ieroču kušu piegāde tapēc motorizēta. Cīņai pret boļševiku tankiem pienāk 8,8 cm zenītlieļgabali.

Viens no visjaunākajiem kaujas ratiem — kāpurķēžu trisrīteņu motocikls, kas spēj pārvarēt vislielākās ceļa un apvidus grūtības. Apgādāts ar automobiliskiem ieročiem, tas ir viens no bīstamākajiem ieročiem ātrajās vienībās.

Foto: Weltbild 2, Hoffmann, Scherl, Atlantic.

Šodien pl. 18.20 ātrās karaspēka vienības triecienā ieņēmušas Maikopas pilsētu," tā vēstīja vācu bruņoto spēku virspavēlniecības 9. augusta speciālziņojums, bet jau diegu vēlāk virspavēlniecības ziņojumā lasījām, ka „straujā triecienā ātrās karaspēka vienības ieņēma Pjetigorskas pilsētu.”

Krīt pilsēta pēc pilsētas, un ziņojumos un kauju aprakstos jo bieži pieminētas ātrās vienības. Ātrums vispār ir izšķirējs apstāklis katrā kara darbībā, it īpaši kustību kara, bet, ja šīs vienības tomēr īpaši nosauktas par ātrām, tad tam ir savs pamats.

Strauji, zibenīgi triecieni, izsītot ienaidnieku no viņa pozīcijām, neļaujot tam attapties un pulcēt spēkus atjaunotai pretestībai, — tāds ir šo ātro vienību cīņas veids. Pārējo vienību priekšgalā tās kā viesulis drāžas uz priekšu, izmantojot visus kara tehnikas līdzekļus, bruņotas modernākajiem vācu ieroču būves mākslas sasniegumiem un — kas pats galvenais — ar nesalaužamu cīņas sparū. Tie ir trieciena vīri, kas nepazīst šķēršļus, neapstājas nekādu kavēkļu priekšā.

Tanki, automobiļi, motocikli, ātri pārvietojamie trieciena lielgabali un citi ieroči ļauj vienībām zibenīgi pārvietoties un parsteigt ienaidnieku ar neatvairamu uguni. Kā ar visu sparū zvelta spēcīga dūre ātrās vienības ietriecas ienaidnieka novietojumos, un šai dūrei neviens nevar stāties pretim.

M. D.

80 gadu pilsētiskuma vīde pasaulslavenam uzņēmumam

Elektriskās rūpniecības ražojumu celmlauzis un pasaulslavenās firmas „Siemens & Halske” dibinātājs Werner's von Siemens's. Jau 1936. gadā šīs firmas uzņēmumos strādāja 120.000 strādnieku.

Lielajiem vācu rūpniecības uzņēmumiem raksturīgs, ka tie cēlušies no sīkiem pasākumiem, bet beigās ieguvuši slavu visā pasaulē. Tas pānākts ar izgudrotāja spējam un ar neatlaidīgu sekošanu par labu atzītam plānam. Lai minam tikai tādus vārdus kā Krupp's, Siemens's, Diesel's, Junkers's, Opel's u. c.

Pasaulē ir pieci lieli elektrotehniskās rūpniecības koncerni. No tiem divi ir vācu, proti — Siemens'a koncerns un Vispārējā elektrības sabiedrība (AEG), bet pārējie trīs — amerikāņu. Vācu darba augsto kvalitāti pierāda tas apstāklis, ka līdz pirmajam pasaules karam, tātad kamēr pastāvēja normāla pasaules saimniecība, gandrīz 50% pasaules eksporta piederēja vācu elektorrūpniecībai.

Siemens'a koncerns, pie kura starp citu pieder arī uzņēmumi „Siemens & Halske”, „Klangfilm”, „Telefunken” un „Osram Werke”, cēlies no firmas „Siemens & Halske”, kas dibināta 1847. gadā un 1851. gadā sāka saukties savā vārdā. „Siemens” ir pazīstamā izgudrotāja Werner'a Siemens'a vārds; Johann's Georg's Halske bija izcils mācītājs, kas pirms tam, strādādam kādā Hamburgas firmā, pagatavoja aparātūras kādreiz visā pasaulē slavenajai Pulkovas observatorijai pie Pēterpils. „Siemens & Halske” iesāka savu darbību kādā Berlīnes Senebergas namā, kura parterā dzīvoja Siemens,

bet otrā stāvā Halske. Pirmajā stāvā radās viņu darbnīca ar vienu darba galdam, kur viņi strādāja kopā ar trim strādniekiem. Pēc četriem gadiem tas jau bija plašs uzņēmums ar 50 strādniekiem. Mūsu diņās Berlīnes „Siemens & Halske” un „Siemens - Schuckertwerke” uzņēmumi vien iņem veselu pilsētas iecirkni, tā saucan Siemens'a pilsētu ar īpašām dzelzceļa stacijām. Citas Siemens'a koncerna fabrikas atrodas citās Berlīnes daļās un daudzās citās pilsētās.

Kopš Werner's Siemens's un Georg's Halske kļuva noteicēji, šie uzņēmumi atī socialā ziņā priekšzīmīgi iekārtoti. Ipašas sakāms par strādnieku mītnēm. Lieka ka berlīniešiem ir iedzīmtas dāvanas smaltmācībā. Siemens'a fabriku strādnieku vairums nāk no Berlīnes, un berlīnieši Siemens'a rūpniecības uzņēmumu uzskata it kā par savu.

Sākumā Siemens'a uzņēmums ražoja telegrafa ierīces, Siemens's bija izgudrojis tālruni, tāja telegrafu. Kopā ar Halski tas p

Sai sētas namā Berlīnes Senebergā, netālu no Anhaltes stacijas, Siemens's un Halske 1847. gadā ierīkoja darbnīcu, dodot tai lepo nosaukumu „Telegrafa būves iestāde”.

Siemens'a izgudrojums — rādītāja telegrafa Artillerijas leitnants Werner's Siemens's mācītājs Johann's Georg's Halske vienatījās dibināt kopīgu uzņēmumu tālruni pagatavošanai

1933. gada ievērojamā vācu reichstaga vēlēšanu kampaņā Adolfs Hitler's runāja vācu strādniekiem pieņemot no Siemens'a uzņēmumu lielajām montāžas halīm.

gatavoja vājstrāvas ierīces. Pie tām piederēja arī pēc Siemens'a metodes ar gutaperču izolētais kabeļs. Sākas pastiprināts darbs ārzemēs. Firma ierīkoja telegrafa līnijas Krievijā, tādējādi nodalīdamās plašu Austrumeiropas novadu pievienošana modernajam satiksmes tīklam. Interesanti zināt, ka arī garo telegrafa līniju no Anglijas līdz Indijai 1869. g. ierīkoja „Siemens & Halske". Lai finansētu šādus ārzemju projektus, vēlāk Londonā nodibināja šīs firmas filiāli. Raksturīgi, ka šīs filiāles uzņēmumu tomēr nevarēja pašā Anglijā realizēt, jo angļi gan gribēja izlietot pārākos vācu ražojumus, tomēr haizidijās firmai atdot savu kapitālu, lai nesagādātu konkurenci pašu uzņēmumiem — tipiski anglišķa rīcība!

Vēlāk, apvienojoties ar Schuckert'a rūpnīcības uzņēmumiem, „Siemens & Halske" pagatavoja arī augstsprieguma aparātus — dinamo mašīnas, elektromotorus, ielu dzelzceļu un trolejvāgu dzelzceļu ierīces, vēlāk aparātus bezdrāts telegrāfu, skaņu filmai, radio, pat putekļu sūcējus un medicīnas aparātus. Nav iespējams šeit minēt visas Siemens'a iekārtotās satiksmes un strāvas ražošanas ierīces visā pasaulē. Sevišķi rosināt tas darbojies, ierīkojot internacionālo kabeļu tīklu, uzņēmumus Padomju savienībā, Dienvidamerikā un Tālajos austrumos. Koncepcija līdzšinējā darbība liek nojaust, kāda mūsu nācīme būs nākotnē vienotās Eiropas tehniskajā jaunizbūvē un līdzniecības satiksmes izveidošanā ar citām nācijām, kas vēsies piedalīties jaunās dzīves celšanā.

G

Skats Siemens'a uzņēmumu dinamo motoru izgatavošanas darbnīcā ar mašīnu detaļām smagajiem vismagākajiem motoriem un ģenerātoriem, ko pagatavo sūtīšanai uz aizjūras valstīm.

Foto: Siemens'a arch.

Skats kādā citā Siemens'a uzņēmumu montēšanas zālē, kur pagatavo tālrunu mašīnas, kas ir viens no šīs pasaules labākajiem jaunākajiem izgudrojumiem.

GAISI BRĪŽI DARBA RITMĀ

Tīras drānas un tīrs ķermenis dod patīkamu sajūtu arī pēc smaga un nelīra darba. Tādēļ gandrīz visos Rīgas uzņēmumos iekārtotas gērbtuves un mazgātavas, bet strādnieki apgādāti darba tērpiem. Darbu sākot, strādnieks tīrās drānas noglabā aizslēdzamā skapī, bet, darbu beidzot, nomazgājas, pārgērbjas un tad tīrs dodas mājās.

Foto Laikmets

Virtuves un kupuļu uzņēmumos ir liels atbalsts strādājošo uztura saimniecībā un budžetā. Ja ģimenes galva darbā saņem siltas pusdienas, tad arī mājās palikušie var laika paēst, negaidot gādnieka atgriešanos. Kādu uzņēmuma virtuve (skats apakšā), kur strādājošie no savas kartīšu devas nodod 25 gr. taukvielu dienā, katru dienu izsniedz divus ēdienus (viru un galas ēdienu) par 15 fenīgiem. Lai sagādātu papilddevas kopgaldiem, vairākas iabrikas šovasar iekopušas sakņu dārzus. Uzņēmumā (pa labi) V. Kuzes šokolādes fabrikas strādnieki apkopj 2 ha lielo sakņu darzu, kur kupli zaļo kartupeli, briest kāpostu galviņas un citi sakņaugi. Tā strādnieki ir droši, ka arī ziemā siltā vira pusdienas pārtraukuma laikā dos jaunus spēkus dienas otram cēlienam.

Par strādnieku labierīcībām mūsu fabrikās gādāts jau priekš bolševiku iebrukuma, bet sevišķu vērību strādnieku sociālo dzīves apstākļu uzlabošanai tagad veltī uz jauniem pamatiem noorganizētā ACS (Arod biedrību Centrālā Savienība) un pēc tās ierosinājuma — uzņēmumu vadītāji. Uzņēmumos atkal valda tīrība un kārtība. Blakus pastāvošām iekārtām jaunas ģērbtuves un mazgātavas, lai strādnieks darbā varētu ierasties tīrām drānām un pārgērbties, bet pēc darba nomazgāties un tīrs atgriezties mājās. Viens no svarīgākajiem jautājumiem pašreizējos apstākļos ir uzturvielu apgāde. Ar ACS starpniecību tagad nokārtots pārtikas papilddevu jautājums smaga darba strādniekiem. Papilddevas saņem ap 7000 ļoti smaga, 75000 smaga un 34000 ilga, gaļa ceļa un nakts darbu strādnieki. Gandrīz visās darba vietās ierīkoti kopgaldi, kas ir liels atspazds strādnieku uztura saimniecībā. Darba vietu kopgaldiem nodrošināts zināms daudzums miltu, uzturvielu, sakņu, kartupeļu un gaļas rūpniecības blakus produktu, kas dod pamatu siltu pusdienu pagatavošanai arī tiem nodarbinātiem, kas papilddevas nesaņem. Ja nodarbinātie no savām devām kopgaldam nodod vēl nedaudz taukvielu, tad iespējams pagatavot tiešām garšīgas un spēcīgas pusdienas. Uzņēmumi parasti saviem līdzekļiem kārtā izdevumus par telpām, kurināmo, saimnieču algām u. c., tā ka strādājošiem jāmaksā tikai nedaudz feniņu par pusdienās izlietotajiem produktiem. Lai turpmāk vēl paplašinātu kopgaldu iespējas, vairāki uzņēmumi iekopuši paši savus sakņu dārzus un bāro cūkas (Lignums, Kuze, Vaiogs u. c.).

Ka ar labu gribu, iniciatīvu un uzņēmību iespējams strādniekiem sagādāt daudzus atvieglojumus arī ierobežotos kara laika apstākļos, spilgti liecināja preses pārstāvju pieredzējumi kādā lielākā Rīgas uzņēmumā. Sevišķa virtuve lielajam strādnieku skaitam tur izbūvēta tikai nesen, tāpat ēdamtelpas katrai nodaļai. Dažās no tām iekārtoti arī radio skaļruņi priekšnesumu pārraidīšanai. Katrā nodaļā iekārtotas mazgātavas un aizslēdzamie skapiši katram strādniekam drēbju uzglabāšanai. Uzņēmumā iekārtotas īpašas darbnīcas strādnieku darba apģērbu un apavu izlabošanai, bet koka apstrādāšanas nodaļa darina klikatīpas un augļu konservējamus traukus arī strādnieku mājas vajadzībām. Strādnieku apgādei ar malku visi nodarbinātie ārpus darba tatkām strādājuši mežā mainās pa 8 dienām. Lai atvieglotu strādniekiem produktus iegādāties, uzņēmums drīzumā atvērs veikalu, kur strādnieki darba beigās vai pārtraukuma laikā varēs iepirkt visas kar-

tišu devas, kā arī brīvā laika pārdodamos produktus.

Uzņēmumā pastāvīgi darbojas ambulance un īpašs ārsts, kas regulāri pārbauda strādnieku veselības stāvokli. Šovasar Rīgas jūrmalā noīrētas vasarnīcas, kur nodarbinātie var pavadīt atvaļinājumu un brīvlaiku. Uz jūrmalu un atpakaļ darbiniekus ik dienas nogādā fabrikas satiksmes līdzekļos. Šonedēļ uzņēmumā uzsāka darboties jaunizbūvētais bērnu dārzs ar gaišām un glītām bērnu dzīvojamām un rotaļu telpām. Tas katru dienu uzņems strādnieku bērnus, kamēr mātes atrodas darbā. Lai atvieglotu strādnieku rūpes slimību gadījumos, uzņēmums rudenī sāks algot vairākas sievietes, kas apkops dzīvokļus to strādnieku ģimenēs, kur mājasmāte saslimusi. Tā ģimenes galvam pēc grūtas darba dienas sievas slimības gadījumā vairs nebūs jā rūpējas par mājas kopšanu. Ievērojams strādājošo kopības sasniegums ir pašpalīdzības fonds, kur visi nodarbinātie pašaplikšanās ceļā iemaksā 1 proc. algas. Pusi no ienākušām summām ziedo Tautas palīdzības mērķiem, bet otra puse sastāda fondu, no kura izsniedz regulārus pabalstus bolševiku aizvesto un noslepkavoto darba biedru bērniem, slimības dēļ grūtībās nonākušiem strādniekiem un darba invalīdiem. Bez tam uzņēmums no saviem līdzekļiem izsniedz pabalstus miršanas gadījumos un balvas ilggadīgiem strādniekiem.

Sis piemērs rāda uzņēmuma vadības rūpes par strādājošo labklājību un strādājošo gatavību cieši apvienoties darba kopībā, lai, pārvarot visas kara laika grūtības, celtu savas un visas uzņēmuma saimes dzīves līmeni.

Latviešu strādnieks mīl darbu, mīl arī kultūru un dzīves prieku. Uzņēmumos, kur iegādātas bibliotēkas un iekārtoti lasāmgaldi, lasītāju netrūkst. Daudzie kori, orķestri un citi pašdarbības pulciņi, kas darbojas uzņēmumos ACS vadībā, liecina par strādājošo tieksmi pēc garīgas atpūtas brīvā laikā. Lielākajos uzņēmumos darbojas sporta pulciņi, un jaunieši pēc darba aizrāvīgi nododas sporta spēlēm. Paredzams, ka ziemā jaunatnei uzņēmumos iekārtos pat īpašas vingrošanas stundas. Patīkamu mākslas baudu un atpūtu strādājošiem sniedz Rīgas galvenā raidītāja orķestra koncerti, kas nu jau 8 nedēļas regulāri katru trešdienu pusdienas pārtraukumā koncertē kāda no Rīgas uzņēmumiem. Nav grūtību, ko nevarētu pārvarēt. Visas minētās labierīcības, kas atvieglo darbu un sniedz gaišus brīžus arī kara grūtību laikā, uzņēmumu vadītājiem cieši sadarbībā ar strādājošiem ir iespējams realizēt katrā uzņēmumā.

J. M.

Bibliotēkas un lasāmgaldi strādniekiem brīvajos brīžos sniedz garīgu atpūtu. V. Kuze uzņēmuma strādnieces pusdienas laikā iepazīstas ar jaunākajiem laikrakstiem un žurnāliem.

Orķestra koncerti un kino izrādes darba pārtraukuma laikā (apakšu pa labi) dod jaunu ierosmi. Kad dienas darbs beigušies (augšā pa labi), duša atjauno nogurušos spēkus.

FILMU VĪRI FRONTĒ

Nirb sudrabainais ekrāns. Skatītāji, kas piepilda kino zāli līdz pēdējai vietai, brīžiem elpu aizturēdami seko notikumiem uz ekrāna. Tur viņu acu priekšā deg sādžas; šķaididami visapkārt zemi un ēku paliekas, sprāgst lielgabalu šāviņi un mīnas; pionieri ienaidnieka ložu krusā ceļ tiltu pāri platai upei; stukašu bumbas vienā mirklī pārvērš dūpu kaudzēs ienaidnieka bunkurus un nocietinājumus; grimst kuģi, kā lāpas deg sašauti bolševiku tanki; pretinieka ieroču uguns sveimē ātrlaivās pār upei triecienā dodas vācu kaņavīru vienība.

Simtiem un tūkstošiem kilometru aiz frontes skatītāji dzimtenē, kaut vērotāju lomās, līdzī pārdzīvo lielo cīņu norisi austrumos, Afrikā, visās pasaules jūrās. Arī rīdzinieki šīs dienas varēja skatīt jau 150. vācu kaņa nedēļas apskatu. Viņi savām acīm skata vietas un kaņa notikumus, par kuriem tikai nesen vēl lasījuši vācu bruņoto spēku virspavēlniecības ziņojumos un kauju aprakstos laikrakstos. Un raugoties filmu lentas skrejā, ikviens jo spilgtāk izjūt lielos notikumus, kuriem par jaunu jāveido tautu un zemju nākotne. Bijīgs aizmugures cilvēks raugās gigantisko norišu ainās, un vēl vairāk viņš apbrīno tos varonīgos cīnītājus, kas pašizliedzīgi kaņo par veselu kontinentu labāku nākotni.

Tā nav filma, bet ainās tverta visreālākā dzīves īstenība, tajā nav aktieņu un galveno lomu. Šīs filmas autors un režisors reizē ir — gigants kaņš, bet šo vienreizējo vēstures dokumentu radītāji ir vācu frontes filmu vīri.

Visur, kur vien šā visu laiku lielākā kaņa gaitā spēruši soli varonīgie vācu un viņu sabiedrotie kaņavīri, visur, kur vien plosījušies cīņu viesuļi un biedējuši nāves ēna, visur tie bijuši pirmajās rindās, un viņu rokās nekad nedreb ierocis. Tiem nav nekā kopēja ar agrāko laiku „kaņa korespondentiem”, — viņi visi pirmā kārtā ir tādi pat kaņavīri, kā viņu

Blakus kaņavīriem ar šauteni, frontē likpat bīstamos apstākļos strādā filmu vīri. Frontes priekšējās līnijās, pašās kauju ugunīs, top kaujas apskati, ko jau nedaudz vēlāk mēs skatām kinoteātros. Šīs filmas ir labākā liecība vācu kaņavīru drosmī.

Arī bargajā salā filmu vīri, viņu aparātu un saviem biedriem sa cīņu uzņē, seko alnas patāju izlūku grām.

Foto: Weltbild 4
H. Hoffmann 1
Atlantic 1

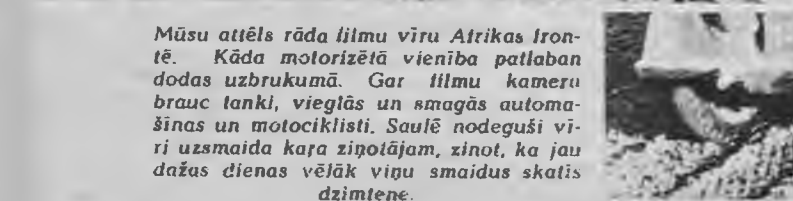

Pašas priekšējās blakus patšautenī vietojies filmu vīri savu ieroci. Šai žurnālisti un filmu rātori nav aizmāudis, bet tādi p nītāji kā viņu b

Filmu *Xīri* frontē ap-
gādāti modernākiem
aparātiem un palig-
ierīcēm. Viņu rīcībā ir
īpašas tālkameras, ar
kurām iespējams izda-
rīt uzņēmumus vairā-
ku kilometru attālu-
mā. Arī Rīgā mēs
esam skatījušies kara
nodējas apskatus, kas
uzņemti ar tālkame-
rām un rāda boļševiku
pozīcijas. Mūsu attē-
lā — kādas aviācijas
vienības filmu repor-
tieži uzstāda tālka-
meru.

pārējie biedri. Tāpat kā pārējie vāci-
vīri — šie burti jau kļuvuši par jēdzien-
kas ar spalvu un otu tver ainās šā kar-
rīsi, viņi ir cīnītāji katrs savā vietā u-
kai bez tam vēl žurnālisti, gleznotāji,
filmu speciālisti. Viņu darbs pauzē d-
tenei un paudis vēl nākamām paaudzēm
šo likteņa kauju, kurā ierauta visa pasa-
Afrikas tuksnesī, jūru bezgalīgajos kl-
mos, Krievijas stepēs un ziemeļu tund-
tropiskā sveltē, negaisos, padomijas di-
skrinēs un pagājušās ziemas baismīgajā
lā, — visur un vienmēr frontes film-
bijuši savā vietā, un viņu pašu gatav-
viņu radītie dokumenti gadu gados paz-
vācu karavīra ciņas sparū, nāves nīcā-
nu un uzpurēšanos savas dzimtenes un
sas Eiropas labā.

Mūsu attēls rāda lietu vīru Afrikas frontē. Kāda motorizētā vienība patlaban
dodas uzbrukumā. Gar lietu kameru
brauc tanki, vieglās un smagās automa-
šīnas un motociklisti. Saulē nodeguši vi-
ri uzsmaida kara ziņotājam, zinot, ka jau
dažas dienas vēlāk viņu smaidus skatīs
dzimtene.

JULIJS VECOZOLS PRECĪBU VALGOS

(Beigas.)

„Tevis dēļ jau viņa nemaz neesot apprecējusies un palikusi vecmeitās,” pateica Grīslis un gāja istabā.

Grāpītis vēl labu laiku palika domīgi stāvam, bet tad nāca Baķa sieva un aicināja viņu pie galda. Visu laiku ēdot un dzerot, viņš bija ļoti domīgs, tā ka Baķis zobojās par drūmo noskaņojumu. Bet vecais saimnieks apsvēra savu stāvokli un kala plānus. Pie viņu galda sēdēja vīrieti, pie otra pa lielākajai daļai sievietes. Tur bija Grīšļa sieva ar Līnu.

Starp viņu un Grīšli atbrīvojās krēsli. Abas sievietes nāca aprunāties ar Grīšli. Tās apsēdās.

Pēkšņi Grāpītis uzrunāja Līnu:

„Vai dzirdi, Līniņ, ko es tev teikšu! Un tas būs ļoti svarīgi. Arī jūs citi to varat dzirdēt. Tu jau zini, Līniņ, ka man bija kāda liela saimniece. Kad es tai piesolīju algu, tā man to noraidīja, jo gribēja mani pašu. Bet tu, Līniņ, lai nāktu atpakaļ manā saimniecībā, gribi gan laikam ļoti lielu algu, bet es tev nemaksāšu. Neko nemaksāšu! Pliku grasi ar tu nedabūsi! Jo lieta tā, ka es tevi precēšu! Vai tu gribi būt tāda veca buka sieva kā es, kas tik daudz grēkojis, bet atkal visus grēkus nožēlojis?”

FRIDRICHS GULBIS

Baltās astras

Kā spožas saules baltās astras zied.
Caur dārzlēm eji tu un vāri smaidi
Un nezini: vai kluš'mu skanām gied,
Vai brīnumu ar astrām plaukstam gaidi?

Tu ziedu gem. Tas viegli pirkstos tric.
Uz samta bārkslīm sika spalgo rasa.
Ar debesīm vai raudājusi līdz
Ir vienas mātes sirds? — kāds tevīm prasa.

Skats ilgi ziedu sudrabaino glauž.
Mirdz sīkas lāses, zvīļo, deg un laistās,
Un tādu vieglumu sirds mazā pēkšņi jauž,
Ka jautāt nedrīkstī: kam astras zied tik skaistas?

Tu jautāt nedrīkstī. Pie lūpām ziedu kļauj.
Miers sirdī list un paņem visu tevi.
Vai lielā mīla tā, kas sevi ziedot ļauj —
Nekā sev neprasot — ko viegli profām devi.

Jā! Mīla tā. Kad mīlas saulots ej
Un katru ziedu mūžam dzīvu jūti —
I rasa sniedz tev spirdzi dvēselei
Un trauslu puķi glaud kā mīļu būti.

Tik milā vien viss gaišais dzīves spēks
Un skaidrība un klusa liksme tveras
Un kas tev sāpējis, tas viegli gaišā kā rēgs,
Kad ziedos pasaule kā brīnums vajā veras.

Tu slejies apskaidrots. Tev baltās astras zied.
Pilns ziedu dārzs un pilna zeme visa.
Tu astras debesīs kā spožas zvaigznes vied,
Un ziedoša iet pāri laiku rīsa.

Līna nosarka, it kā visas asinis satecētu sejā. Viņš runā tik atklāti un visu ļaužu priekšā par tādām lietām! Tas jau izsmiekls! Viņa uzlēca kājās un gribēja skriet no istabas laukā.

Grīslis satvēra viņu pie rokas, pieveda Grāpītim.

„Ko nu vēl tielējies! Tavos gados jau arī nav vairs jāspēlē jauna meitene. Dod Grāpīšam roku un lieta cauri!”

Viņš ielika viņas roku Grāpīša rokā, kuņģis piecēlās kājās.

„Bet algas vietā tu dabūsi manu sirdi, manu laimi un arī manas mājas!”

Līnai bira asaras.

„Nu tad jau manas viesības kļuvasas vēl kuplākas,” runāja Baķis. „Jāsvin arī vēl precības. Augstas laimes jaunsaderinātie!”

Arī citi piecēlās no savām vietām un uzsauca augstas laimes, pat tie, kas bija aizgājuši no galda, nāca atpakaļ sameklēt savas glāzes un uzdzert „jaunajam pārim”. Viņi visi bija pārsteigti par Grāpīša negaidīto rīcību, tāpēc jo jautrāki un skaļāki.

Pēc pirmā apmulsuma Līna atguva atkal līdzsvaru, saņēma Grāpīša roku savējā un spieda. Viņas klusais, slepenais sapnis bija piepildījies. Vai tā nebija liela laime? Un taisni tad, kad vismazāk to cerēja. Viņa ļoti mīlēja Grāpīti, bet, būdama kautras dabas sieviete, nekad to neizrādīja. Pati baidījās atzīties un apspieda savas jūtas kā kādu jaunumu. Nu sapnis bija kļuvis patiesība.

„Labais kaimiņ, tikai nepiemirsti parūpēties par pēcnācējiem!” smējās Baķis.

„Vai tu domā, ka es apzagšu savu tautu?” atcirta Grāpītis. „Jāatstāj vismaz pašu skaitis un trešais procenti, citādi jau tauta izmirs. Bet vairāk gan neprasī, kaimiņ! Sabar labāk tos jaunos slaistus tur, lai tie nedara kaunu sev un tautai, kas uzskata laulību par savu personīgu izpriecu iestādī!”

Viņš bija tik steidzīgs, ka tūlīt nolika kāzu dienu un ielūdza visus Baķa viesus savās kāzās — drošības dēļ, jo baidījās, ka varētu piedzīvot atkal jaunas dēkas ar skaisto dzimumu. Viņš tagad bija lepns par piedzīvojumos gūtajām atziņām.

15.

Un atkal bija aiztecējis gads darbā un rūpēs, bet arī priekos un laimē. Bija gaudojis ziemelis un dzinis sniegu līdz māju jumtiem, bija plaukušī koki košā lapu zaļumā un Laima kaisījusi ziedus malu malās, bija viss brīnīšķīgi audzis un briedis, vasaras tveicē un pusnakts drēgnumā.

Bija atkal pienācis vēl rudenis un apbrīnojamā burve saule zilajā debesu bezgalībā lēja savu zeltu pār nopļauto lauku rugājiem un auzājiem, apzeltīja brūnos apsalušos kartupeļu lakstus, ka tie izskatījās kā fantastiski puķu ziedi. Nekas saulei nebija neiespējams. Likās, ka viņa — auglības dieve — šādā veidā vēl pateicās zemes mātei par devīgo ražu. Saules un zemes kopdarbībā pildījās zemnieka apcirkņi.

Sos zemes un debesu auglības devējus pateicībā pieminēja arī Grāpīšos. Likās pat, ka šis bija laimīgākais rudens Grāpīša dzīvē. Līdzī citām bagātīgajām lauku un dārzu ražām viņam bija vēl sava paša raža, pati vērtīgākā pasaulē un cilvēku dzīvē.

Viņa jaunā dzīves biedre, gādīgā un mīļā Līna viņam bija uzdevinājusi mantinieku. Vai tā nebija laime vecuma dienas, kad viņa dzimtas zars kā izsīcis avots smilšu laukā draudēja palikt bez pēcnācējiem un izmirt?

Viņš jutās neizsakāmi laimīgs un lepns, kā vēl nekad savā mūžā. Viņš ir lepns par to, ka vēl mūža otrā pusē ir izpildījis vīra pienākumu un nav palicis parādā savai tautai. Viņš nav noziedzies pret dabas likumību, jo nav pārrāvis to bezgala garo ķēdi, kuŗas pēdējais loceklis viņš ir un kuŗa izcēlusies aizmūžos un audzi pa audzei nonākusi pie viņa. Viņš devis tai atkal jaunu ķēdes locekli, kas turpinās viņa dzīvi audzi pa audzei jaunos mūžos.

Viņš ir arī ārēji pārvērties: vīrišķība redzama viņa gaitā, dzīves prieks staro viņa sejā. Kaimiņi brīnās, ka to vairs nevar pat salīdzināt ar stipri salīkušo, vecīgo Grāpīšu saimnieku.

Tagad viņš iet taisni, paceltu galvu. Viņa seja jaunāka, smaids izlīdzina krunkas, acis priecīgi mirdz.

Bet viņš nesmaida un nepriecājas tikai aiz lepnuma, bet arī no laimes, patiesi dziļi izjustas laimes: būt sevam, just savu asiņu ritumu bērnā, piedzīvot savu personīgo laimi bernos! Kas gan vēl var būt lieliskāk laimes apziņai?

Tikai tēvs to izjūt.

Un pret mazo pīkstuli viņš bija patī rūpība.

Sievietes jau saka zobolies, ka šis no rīta līdz vakaram tikai ar bērnu vairs neņemoties, kaut gan bija pieņemta aukle. Uzraugot, vai laikā dabū ēst, vai diezgan silts ūdens vannā, vai drēbītes sausas un dzīvas ko visu vēl. Bērna dēļ esot aizmirsis pat darbus tīrumos, tos atstādam Jozim ar otru puisī, it kā viņas labāk nezīnātu, kā jākopj mazi bērni. Bet Grāpīti šī zobolī-

ta nekā, viņš neatlaidās gādāt un rūpēties par savu atvasi, bārās, ja kas netika pareizi vai noteiktā laikā izdarīts.

Kaut Lina jokodama zobejās par savu vīru, ka tas tik ļoti nododas bērnam, savā sirdī viņa priecājās un bija neizsakāmi laimīga, ka viņš tik ļoti mīl savu bērnu. Tas taču bija arī viņas bērns, viņas karstās mīlestības sapņu zieds!

Un ja visus viņa prātus tik ļoti nodarbināja bērns, tad jau skaidrs, ka viņš mīl arī bērna māti. Viņš mīl viņu!

Viņa ļepīgi raudzījās un laimīgi smaidīja, redzot Grāpīti stāgājam ar bērnu uz rokas, to mīļi auklējām.

Un jāsaka, ka arī Lina bija stipri pārmaiņusies miesas un gariņā uzkaua. Viņa bija uzplaukusi kā apvīti pumpurs saulā laikā, kas sāka briest un pieņemt, uzlīstot pamatīgam lietam, ko šī slacina cieta zemī un dzirda izslēpuso stādu. Viņa bija tagad apjomīgāka, staltāka, veselīgāka un stiprāka.

Majas laudim vēl vairāk acis dūrās tas, ka pītīgi bija izzudusi viņas parastā kautrība, noslēgšanās sevī, mazrunība. Mostošās mātes apziņa attīstīja viņā sievietes pašcieņu, vārdos neizpaustu sievietes pašapziņu, kas parādās acu mirdzā, smaidos, visās ķermeņa kustībās. Kāds dvēsele apslēpts spēks avots radīja drosmi, tā savukārt atklātību un sirātību.

Kā nu viņa bija tā pārvērtusies un kļuvusi mātē, visi to mīlēja, pat Jožis, kas senāk viņu neieredzēja, jo viņam patika sievietes, ar kurām var palakstoties. Savu dabu viņš nemainīja: visu vasaru uzplīdās gan jaunajai kalponei, gan Vallijai, bet bez sevišķiem panākumiem. Gāja tad uz Baka mājām satikties ar kādu politi.

Bet arī Marija nenozuda no apvārņa. Viņa bija gan salahusi ar savu Matkovski, bet tad atkal aizbēgusi un par spīti pavasarī salīgusi par meitu kādās mājās netālu no Grāpīiem. Pamarām izzinājusi no savas mātes par tās neizdevībām precību ziņa, viņa, nezinādama, ka Grāpītis precējies, loloja kļušu cerību, ka izdosies varbūt vēl vecā vīra sirdi atkausēt un piekausēt sev. Liela bija vilšanās, kad tai pateica par tā precībām ar Līnu. Sākumā viņa pakoja, tad samierinājās ar savu likteni.

Turpretī viņas māte Berta bija ļausmīgi nikna par visiem leiku saimniekiem un it sevišķi lādēja Grāpīti. „Vai var būt vēl lielāka muļķa dēse kā šis laukis,” viņa mēdza teikt, „neprecēt mani, tik brīnšķīgu saimnieci, kas tā prot gatavot ekstrā feļnus ēdēniem!” Tāpēc jo ar lielāku skubu viņa nodevās Rīgā vīra ķeršanai.

Un viņai laimējās. Viņa dabūja kādu vecāku miesnieka palīgu, jau atraitni, kas strādāja gajās veikālā. Pa lielākai daļai viņš atnāca ierīstās mājā, citreiz pārņēma „kočīgu” degvīna. Tas nekā, domāja Berta, tas jau vaistās ar viņa amatu. Galvenais, ka

Ienāk Lina un brīdi laimīga raugus auklētājā.

viņam bija sevišķa māka dabūt pa galas gabalam un pārnēst mājās. Tas bija kas! Nu bija ko cept un vārīt un gardi noēsties. Vai tāds muļķa laukis to saprot?

Bet šis viņas muļķa laukis stāvēja savā istabā ar bērnu uz rokas un skatījās pa logu, kā neatstatamā rudens saule lēja tiru zeltu pār nodzēllējušām abelēm dārzā, pār bērniem un ozoliņiem ceļa malā, cik tālu acis sniedz — saules mirdza un bezgalīgs miers.

Ienāk Lina un brīdi laimīga raugās auklētājā, tad pieņemt skarbā balsī saka:

„Nu dod, nu dod to Valdīti man! Ej satīsi cūkām sili! Tās izgrauzušas caurumu.”

„Vai man sile jānaisa?” atcērt Grāpītis. „Tas Joža darbs. Sameklē viņu! Valdīti es auklēšu pati. Viņš šodien drusku savārdzīs, bieži raud.”

„Nu saki viens cilvēks, vai nav tīrais negals, kad veci cilvēki bērnus dabū! Viņi nezina, kā tos lūtināt. Ja jau tagad tā lūtiņa, kas tad būs, kad skolā ies? Tad jau turēs aizkrāsnē, lai puisītim vējīns nepiešķarās.”

„Nekā, Linī, tu nu neuzminēji. Tad es mācīšu viņu strādāt, lai norūdās un izaug par īstu vīru! Tam puikam jābūt stiprākam un nadržīgākam nekā es. Vai redzi,” smējās Grāpītis, „viņš jau var noturēt galviņu. Tas tik būs spēka vīrs! un ja precēsies, tad pilnēnleces aptīs ap pirkstu kā smilgas.”

Viņam vēl gribējās palielīties ar savu atvasi, tāpēc viņš uzlika bērnu uz kreisās rokas plaukstas, bet ar labo pieturēja nevarīgu galviņu. Tā turot, viņš to šupoja

augstu gaisā, kaut gan Lina drebēja bailes, ka viņas lolojums varētu izkrist no stīvajam rokām, kas pieradušas turēt arklu vai izkapti. Vecais vīrs neatlaidās un sāka dziedāt arī šūpļa dziesmu, rupjā, ķērkstošā balsī — vārdus, ko pa daļai atcerējās, pa daļai piedzejoja klāt:

„Aijā bērniņ, aijajā!
Mazais bērniņš izaugs liels,
Izaugs liels, būs varens vīrs!
Aijā žūžu — varens vīrs.”

Bērnām laimam šīs gaisa lidas nepatika varbūt tas bijās, jo sāka raudāt, īsi, aprauti, žēli. Jo Grāpītis augstāk cēla, jo vairāk tas ķerca.

Dzirdot bērna raudas, Līnai likās, ka katrs pikstiens dur dzīli un sāpīgi sirdi. Viņa beidzot nenocietās un rautin izrāva bērnu no vīra rokām, piespieda to sev pie krūtīm, apmīloja.

„Vai tad bērns kāda rotaļu lieta!” viņa pārmezdama izsaucās.

Bērns, sajuzdams mātes siltumu, tūlīn aplusa. Līna jutās laimīga. Viņa netoica ne vārda savam vīram, bet acis pamirdzēja pašapzinīgs skats, kas runāja: „Tev viņš raudāja, bet pie manas krūts aplusa! Tēvs gan var ar bērnu padīzoties, bet māte ir istā auklētāja un audzinātāja.”

Tomēr savos sirds dziļumos viņa bija ļoti mierā ar Grāpīti.

Vai tas nebija labs vīrs, kas tā rūpējās par savu bērnu, — nodomāja sevī Līna. Viņa tik sirsnīgi un atzinīgi paskatījās vīrā, ka viņš tumši viņas mīlas valodu saprata, pienāca klāt, apkampa to pār pleciem un laimīgi raudzījās bērni.

BOTANIKA NĀK TALKĀ

„Vai „Karatiskā Viktorija” uzdziedējusi?” — „Nav un nebūs šovasar,” tā jau ne-skaitāmas reizes Latvijas universitātes Botāniskā dārza darbinieki atbild apmeklētājiem.

„Kā tā, vai karš izpostīja? Agrāk ziedēja katru vasaru,” brīnās zieda cienītāji. — „Izpostīt nu gluži neizpostīja, bet karaliskā zieda baseinā ūdens visu vasaru jāsilda līdz 35 gr.; transporta grūtību dēļ tik daudz mal- kas baseina apsildīšanai nevaram piegādāt — tāpēc.”

Tropu mūža meža aļna
Botaniskā dārza augu
mājā.

Stobrlapu sīpols gan nezied, bet visu ziedu nes augļus — sīpoliņus ķiploka lielumā, ja jūs to audzējat savā puķupodā. Uzņēmums rāda vienu sīpoliņu čemuru, bet tādi izaug vairāki, atkarībā no sīpola kāta garuma — cits virs cita.

Arī šo kātu lapas atgādina palmu, bet šis augs ir noteikts skuju koku radnieks — Meksikas ceratozomija.

Būtu liela aplamība pēc šīs vilšanās kāpt atpakaļ 9. tramvajā un neizstaigāt šo 14 ha plašo dārzu Rīgā, L. Kandavas ielā 2. Jo — vai vairāk apbrīnošanas par *Victoria regia* šai laikā nepelna stāds, kas dod jums miltus, pienu, sieru, sviestu un pat motoru asinis — benzīnu? Sojas pupa saucas šis brīnums. Visi par to būs dzirdējuši, daudzi pat mēģinājuši audzēt, bet, diemžēl, nekas labs no tā nav iznācis. Un nav iznācis tāpēc, ka sojas pupas stādi pārmēsloti, izauguši lapās, nenogatavojot pākstis. Tā paskaidro Botaniskā dārza speciālisti. Pārmēslošana notikusi gandrīz visur Latvijā, kur mēģināts audzēt sojas pupas. Tā arī radies aplamais uzskats, ka tās mūsu zemē nepadodas. Botaniskā dārza lauciņos sojas pupa aug un augs arī jums, tikai aizēji pie audzētājiem pavaicāt padomu, kā tas darāms, lai pūliņi nestu augļus. Sojas pupas praktiskā lietošana ir tik vispusīga, ka nav otra auga dabā, kas spētu ar to sacensties. Tas ir augstvērtīgākais pākšaugš, satur daudz olbaltuma un taukvielu. Kad pupas novāra sausas, tās garšīgākas un sārtīgākas par zirņiem. Bez tam samalto sojas pupu miltus var lietot zupas tumei. Budisma zemēs, kur nelieto govs pienu, pēdējo dod sojas pupa. Tās miltus aplej ar karstu ūdeni, iegūstot t. s. sojas pienu, no kura savukārt pagatavo ir sieru, ir sviestu. Japāna sojas pupu izmantošanā gājusi vēl tālāk, iegūstot no tām pat benzīnu. Sojas pupas lapas bez tam dod augstvērtīgu lopbarību. Botaniskā dārzā sojas pupa ir izaudzēta un ir pilnīgi skaidrs, ka tā mūsu apstākļos var nogatavoties. Sojas pupa gan mazliet baidās pavasara salnu, bet šai ziņā tā nav vienīgais augs, kas var augt un aug mūsu zemē un klimatā.

Apstaigājot dārza lauciņus, kuŗos audzē dažādu stādu krustojumus, kā arī kultūras, ārstniecības u. c. augu grupu plašos klāstus, iepazīstam daudz mums līdz šim svešu augu, kam neatsverama vērtība taisni pašreizējos kara apstākļos, kad pārtikas sagādē svarīga ikviena praktiska piedalīšanās. Redzam tropu augus, ko te nepazīst un kas tomēr nogatavojas mūsu zemē un klimatā. No labības augiem tādi ir Sudanas sorgo — Afrikas nēģeru iecienītais miltaugs — un itāliešu sūra (*Setaria Italica*), kas abi dod labas ražas arī šeit.

Foto Laikmeta arch.

Mūsu jūrmalas kāpās aug kāpu kvieši jeb mieži (*Elymus arenarius*). Nevieni nav iedomāties tos savākt pārtikai, bet Islande, kur mūsu parastās labības nepadodas, no tiem iegūst maizi, gan melnāku nekā mūsu, bet saldu un garšīgu.

Savvaļas tomāti ir bezgala dažādi: 1) jāņogu tomāts — augļi ķekarā, jāņogu lielumā, saldāki par parastajiem tomātiem; 2) bumbieru tomāts — bumbiera izskatā; 3) ķiršu-ogu tomāts — ķiršu lielumā u. c. Ja tos audzētu, tie ienestu lielu dažādību mājas mātes klātajā galdā. Konservēšanai šie tomāti izdevīgāki par parastajiem — mazāki, ne tik udeņaini.

Mūsu grīslim radniecīgā zemes mandele dod garšīgus kartupeļus — rudenī pie auga saknēm atrodamos bumbūļus. Topinamburs — radnieks saules puķei, dod apakšzemes gumus nelielu kartupeļu izskatā. Kā kartupeļus tos arī lieto.

Nezāles cūkpienes lapas, kas izaugušas zem smiltīm, kamēr vēl jaunas, var lietot salātos, jo nav rūgtas. Tāpat svecenei nepievers pelnīto vēribu, tās jaunās lapas der zupā, arī salāti iznāk labi.

Rīsa balandas (tumsāka, bet citādi tāda kā mūsu nezāle) sēklas izmanto miltu iegūšanai. Labā Indriķa balanda (ilggadīgs augs, pretēji mūsu viengadīgai) lietojama zupās, tāpat mūsu parastā balanda.

Botaniskā dārzā aug arī Manna usis — mūsu oša radnieks. Šis Dienvideiropas — Spānijas, Portugāles — koks, ja ievaino tā mizu, dod sulu, kas sacietē, un no tās var iegūt mānu.

No mūsu dārzos parastā greznuma auga *Amarantus* sēklām iegūst miltus, no kreses — salātus, un *Portulaca aleracea* lietojama zupā, lapas — salātu vietā.

Garšaugu grupā redzam mūsu māržāli, kas neievērota aug jūrmalas mežos un Gaujas pļavās. Tā satur kumarīnu, ko lieto zobroķas pagatavošanai; nezinādami, ka šī zāle tepat atrodama, mūsu likieņu fabrikanti to agrāk ievada no bij. Polijas Bjalovežas mežu apgabala.

Baudvielū augu grupā, pie mums tīri labi nogatavojas pat opijmagone. Lai tabakas stāda vietā neiepirktu drīģeni (tā tomēr ir noticis), Botaniskā dārzā der iepazīties ar īstā tabakas stāda izskatu. Jāzina, ka īstai tabakai lapas pieaugušas pie kāta, atsevišķa lapas kātiņa tabakai nav, bet machorkai — lapas ir ar kātiņiem un platākas, arī biežākas nekā tabakas stādam. Istai tabakai ziedi rožaini, lielāki, machorkai — zaļgani, sīkāki.

Technisko augu grupā pat visbargāko 1939.-40. g. ziemas salu labi pārcieta zīd-tārpa koks, tā ka arī to audzēt praktiski pilnīgi iespējams.

Ārstniecības augu grupās stādi sakārtoti pēc vitamīnu sastāva. Tur cukurbiete, kas satur A-vitamīnu, tālāk sīpoli, spināti, tomāti un burkāni — ar A-, B- un C-vitamīnu sastāvu, sojas pupa un rutki, kas dod A- un B-vitamīnus, ābeles, jāņogas, avenes — ar B- un C- un salāti ar D-vitamīniem.

Universitātes Botaniskā dārzā patlaban atrodas ap 225 augu dzimtas ar 7500 sugām, augu mājās (siltumnīcās) — 170 dzimtu ar 775 ģintīm un 3100 sugām.

Kopš 1922. gada, kad darzs dibināts, tas ievērojami pakalpojies universitātes pāda-goiskām vajadzībām un pētniecībai. No dārza arī jūs varat gūt praktisku labumu un tūlīn. Daudzus stādus dārzā audzē pati pašu vajadzības robežām, pārpalikumu par niecīgu pašizmaksas atlīdzību Botaniskais dārzs atdos jūsu dārzam. A. P.

Jaunā tabaka

Tik plašos apmēros kā šovasar tabaku Latvijā audzē pirmoreiz. Austrumzemes tabakas rūpniecības uzņēmums noslēdzis līgumus ar tabakas audzētājiem par apm. 650 ha platības. Nelielos daudzumos savām vajadzībām tabaku audzē gandrīz katrā lauku saimniecībā un pilsētnieku ģimeņu dārziņā. Agrākos dēstījumos sākusies lapu novākšana, bet vēlākie dēstījumi vēl tikai gatavojas ziedēt. Lai iegūtu pēc iespējas labu tabaku, tai savlaicīgi jānolauz galotnes ar ziedu sastatņiem un jāizlauz pazares.

Galotņojot agri, tikko parādās ziedu sastatņus, un laužot pazares, kad tās vēl maziņas, panāk gan lielāku lapu pieaugumu, bet lapās būs vairāk nikotīna un olbaltumvielu, garša būs rupja un tabaka sliktas kvalitātes. Turpretim vēlī galotņojot, kad izveidojušās jau sēklu pogāļas un pazares izaugušas lielas, iegūst labākas kvalitātes tabaku, kas labi deg. Tādēļ auglīgās, smagās zemēs, kur tabaka agri stādīta un izaugusi kupla, var pavisam negalotņot vai galotņot ļoti vēlu, kad ienākušās sēklu pogāļas. Pazarēm, kur uzkrājas olbaltums, ļauj izaugt līdz 10 cm garumā. Vājā zemē, kur tabaka vāji attīstījusies, lielāku lapu iegūšanai galotņo tad, kad tikko parādās ziedi. Pazares jālauz, tikko tās parādās. Tāpat agri galotņot ieteicams vēl stādīto tabaku, lai tās lapas līdz sala laikam spētu ienākties. Machorkai ziedus nelauz, jo citādi tā iznāk pārāk stipra.

Tabakas lapām nedrīkst ļaut pilnīgi nozeltēt, tad tās pārgatavojas un zaudē aromātu. Lapu gatavības pazīmes: lapu virsa kļūst grumbulaina, jo dzīslas nogatavojas un saraujas ātrāk; lapas kļūst vaska kārtiņa, un tās paliek lipīgas; beidzot, gaišdzeltenie plankumi lapu zaļajā virsmā ir galvenā gatavības pazīme. Gatavās lapas drīkst vākt tikai sausā laikā, bez rasas. Labākais vākšanas laiks pievakares, jo dienas karstajās stundās vāktās lapas ir lipīgas un salīp kopā. Pirms žāvēšanas lapas ieteicams nodzelzināt, sakraujot 20—30 cm augstās gubiņās un pārsēdžot ar kādu drēbi vai maisu. Šeit lapas sasilst un, atkarībā no apkārtnes temperatūras, 2—3 dienās kļūst dzeltenas. Pēc tam lapu kātiņus un galvenās dzīslas saspiež ar makaronu veltni, pudeli vai citu apaļu priekšmetu. Sagatavotās lapas sver uz saitēm, stieplēm vai kārtiņām un žāvē ēnā un caurvējā. Šim nolūkam der nojumes, pažobeles, bet vislabāk ēku bēniņi. Galvenais noteikums žāvēšanai ir caurvējš, jo citādi, sevišķi mitrā, lietainā laikā, lapas sāc pelēt un sapūst. Vēlā rudenī novāktās lapas jāžāvē jau istabā, rijā vai pirtī mākslīgā siltumā, jo septembrī vai oktobrī tās ārā neizzū. Izžāvētās lapas sasienu saišķiņos pa 15—30 lapām, apspieņot ar diegu lapu kātiņus, un izkaļ virknēs vēl uz 3—4 nedēļām. Tā lapas svīst un joprojām žūst. Pirms sasiešanas saišķiņos ieteicams lapas izgludināt, ar suku notīrīt smiltis un salikt gludi lapu uz lapas.

Pēc tam sākas sarežģītākais posms, sevišķi pasaudzētājiem, tabakas sagatavošana smēķēšanai resp. fermentēšana. Tikko izžāvētai tabakai ir siena smarža un zaļuma garša. Fermentēšanas laikā tabakas lapās norit sarežģīti ķīmiski procesi, kur sevišķu enzīmu (baktēriju) darbības rezultātā tiek saskaldītas olbaltumvielas, palielinās ogļu hidrātu (cukurvielu) daudzums, samazinās nikotīna saturs, tabaka kļūst aromatiska un augstvērtīga. Dabiskos apstākļos tabaka, sasieta saiņos, var „norūgt” apm. gada laikā, bet tabakas fermentācijas fabrikās to

Rīgas ģimeņu dārziņos starp sakņu dobēm savas platās lapas pleš arī dienvidu tabakas dēsti — smēķētāju pašgādātā papilddeva. Kad tabaka pilnos ziedos, galotnes ar ziediem nogriež.

panāk 2 nedēļu laikā. Šim nolūkam tabaku ievieto īpašās ventilējamās fermentācijas kamerās, kur paceļ temperatūru līdz 50 gr. un ar ievadīto tvaiku tabakā uztur 70 proc. mitrumu. Pēc 12 dienām temperatūrai ļauj nokrist un tabakai atkal izžūt. Tad tā gatava lietošanai. Ja temperatūra zemāka, fermentēšanās notiek lēnāk.

Kā panākt tabakas ātrāku nogatavošanos mājās apstākļos? Šeit katram audzētājam ir savi paņēmieni, vairāk vai mazāk lietderīgi. Visbiežāk tabaku ieliek skārda vai māla traukos un sutina maizes vai plīts krāsnīs. Šis paņēmiens nav ieteicams tādēļ, ka temperatūra var sakāpt pārāk augstu. 60 gr. karstumā enzīmi noārdās un fermentācija izbeidzas. Bez tam enzīmu darbībai nepieciešams skābeklis resp. svaigs gaiss. Paziņstams vēl paņēmiens, ka tabaku ievieto koka kastē ar divkāršām sienām. Vajadzīgo siltumu dod kastes apakšā un sānos iepriekš novietoti sakarsēti ķieģeļi. Pēc 2—3 dienām tabaku izņem un atdzisušos ķieģeļus apmaina. Šinī gadījumā tabakai tomēr pietiek par maz gaisa. Tādēļ tabakas lietpratēji jaunākā laikā ieteic citu paņēmieni. Sausās tabakas saiņiņus uz dažām stundām novieto pagrabā vai citur, kur tie uzņem mitrumu. Tad lapu saiņus ietin mitrā, vislabāk vilnas drānā, atstājot kātiņu galu vaļēju, lai tabakai piekļūtu gaiss. Šādu saiņiņus tad novieto siltā vietā — uz centrālā apkures caurulēm, uz krāsns, aizkrāsnē vai citur. Tabaku var turēt mitru, regulāri apsmidzinot ietinamo drānu. Galvenie noteikumi tabakas ātrākai „noraudzēšanai” ir: siltums (līdz 50 gr.), mitrums un svaigs gaiss. Fermentēšanās laikā tabakas zaļā krāsa mainās un kļūst pelēcīgi brūna, bet dzeltenā kļūst iesarkana. Tabaka, kas sākumā smaržo pēc siena, fermentēšanās laikā iegūst svaigas rudzu maizes smaržu, bet beigās smaržo pēc labas tabakas. Tad tabakas audzētājs var uztaisīt pirmo kārtīgo dūmu.

30 tabakas dēsti, atkarībā no audzēšanas apstākļiem, var dot 1—2 un pat 3 kg gatavu tabakas lapu.

J. M.

Pirms žāvēšanas tabakas lapu resnās dzīslas saspaida, lai tās izžūtu reizē ar lapām.

Kā zaļgandzelteni kabatas lakatiņi nojumēs caurvējā plīvo izžautās tabakas lapas.

Foto Laikmets

Jaunie gleznotāji, tēlnieki un viņu diplomdarbi

Arnolds Treibergs. Autoram
piešķirts mākslinieka deko-
ratora grads prof. J. Kugas
vadītajā dekoratīvās glez-
niecības meistardarbnīcā par
diplomdarbu „1941. gada
baigie rēgi” (apakšā).

Rūdolfs Āboliņš. Autoram
piešķirts mākslinieka tēl-
nieka grads vec. doc. K. Ja-
nsona vadītajā figūrālās
tēlniecības meistardarbnīcā
par diplomdarbu „Par tēv-
zemi” (augšā pa labi).

Pauls Strautmalis. Autoram
piešķirts mākslinieka glez-
notāja grads prof. V. Purvī-
ša vadītajā dabasskatu glez-
niecības meistardarbnīcā par
diplomdarbu „Agrā pavasa-
rī” (augšā pa kreisi).

Mākslas akadēmijas pagājušā
mācības gada darbība risinā-
jās grūtos apstākļos. Telpas
bija nepiemērotas un šauras, bez tam
mainījās četri meistardarbnīcu vadītā-

ji. Bolševiku trimdā izsūtītā kerami-
kas meistardarbnīcas vadītāja prof.
R. Pelšes vietā padome ievēlēja viņa
asistentu vec. doc. V. Vasariņu, kas
turpināja sava profesora pasākto dar-

dekorātori, grafiķi

Aleksandrs Rišovs. Autoram piešķirts mākslinieka grafiķa grāds vec. doc. J. Šternberga vadītajā grafiskajā meistardarbnīcā par diplomdarbu — „Plostnieks” (augšā).

Mārtiņš Ozoliņš. Autoram piešķirts mākslinieka grafiķa grāds vec. doc. J. Šternberga vadītajā grafiskajā meistardarbnīcā par diplomdarbu — „Mazās lasītājas” (apakšā pa kreisi).

...kā, kaut gan stipri ierobežotā veidā, lielāku keramikas izstrādājumu apstrādāšanai trūka krāsas. Ar to arī skaidrojams, ka lielais A. Preisselnieks dekoratīvais panno „Druvā” ir apdedzināts.

Figūrālās tēlniecības meistardarbnīcas vadītāja mirušā prof. K. Zāles eti ievēlēja viņa palīgu vec. doc. J. Jansonu, kas bija sadarbojies ar viņu, kādēļ darbnīcas vadības maiņa tās negrozīja mūžībā aizgājušā profesora pedagogiskā darba virzienā.

Grafiskā meistardarbnīcā, ko mūsu laika mākslas lielmeistars prof. R. Zariņš ievadīja veselīgā reālisma stilā un nodeva tālāk savam iemīļotajam audzēknim vec. doc. K. Kraucim, pa šo laiku jau nonāksis trešās rokās. Boļševiku laikā K. Krauci iecietināja. Par šā apdāvinātā un tehniski virtuozā meistara turpmāko

likteni nekas nav zināms. Tagad darbnīcu vada otrs prof. R. Zariņa audzināts grafiķis, kaimiņprakse — vec. doc. J. Šternbergs.

Par figūrālās glezniecības meistardarbnīcas vadītāju īsi pirms šā gada mācību beigām padome ievēlēja prof. L. Libertu. Liberts akadēmijā darbojās jau agrāk, bet kādreizējās štatu samazināšanas dēļ bija no tās aizgājis. Šogad viņa darbība darbnīcas vadīšanā īsā laika sprīža dēļ vēl nav iezīmējusies, sevišķi tas sakāms par diplomandu darbiem.

Nobeidzot šeit diplomdarbu attēlu ievietošanu, atzīmējam, ka mākslas akadēmijas studentu darbu izstāde paredzēta rudenī, kad atgriezīsies pie to tuvākas apskatīšanas.

Foto Laikmets

Ernests Mauriņš. Autoram piešķirts mākslinieka grafiķa grāds vec. doc. J. Šternberga vadītajā grafiskajā

meistardarbnīcā par diplomdarbu — triptihu „Vecrīga 1941. g.” (apakšā pa labi, tripticha daļa).

Vasaras saulē un vējā

Vasaras maigie vēji
ir sevišķi patīkami
maģinās dlenās. Aug-
stākis vietās — jūras
kāpi pauguru, uzkal-
niņu un kalnu gaios
šīs vasaras gaisa
straucis visspēcīgāk
aldzina un atspī-
dzina organismu. Tas
ir pirmais solis ķer-
meņa nostiprināšanai.

Kustību prieks visvairāk izpaužas jaukā laika dabas tuvumā. Staipīšanās ir visdabiskākais sākums ikvienam kustību kompleksam resp. vingrošanas sistēmai

Šāds karuselis, vingru un spēcīgu roku veidots, ar savām straujajām kustībām pastiprina usins riņķošanu un spēcina arī nervus.

Pirmais solis partera vingrošanas akrobatikā ir kūlenis. Šādā veidā — par vingrošanas biedra mugurai — tas nerada nekādas grūtības, bet ļoti pierādina pie kustību koordinācijas

Daba ir neizmējamā dzīvīnātāju spēku avots. Saule, gaiss un ūdens ir šo dzīvīnātāju spēku straumes. Tās tos nes ikvienam, kas vien nav kūtrs un slinks tiekties pēc tām. Spīgtajā lauku gaisā plaušas spēcinaš ik uz soļa, un tā pieaug izturība. Zemnieka sēta un lauki ir pašas dabas vingrošanas un rotaļu laukums, kur brīst spēki un cilvēks rūdās visām dzīves gaitām.

Pilsētniekiem šie dabas spēku avoti ziemā mazāk pieejami nekā lauciniekiem. Dzīvodami pilsētu kultūras žņaugos, pilsētnieki noniktu, ja neatjaunotu savus spēkus un neuzkrātu spēku un enerģijas rezerves vasarā, elpojot spīgtu un veselīgu lauku gaisu atvaļinājuma laikā. Bet atvaļinājuma laikā nepietiek, lai vasarā pienācīgi izmantotu neizmējamās dabas spēku un dzīvības avotus — sauli, gaisu un ūdeni. Šis spēku straumes jācenšas izmantot arī darba dienās. Tieši vasaras otra puse tam noder vislabāk. Pēc ikdienas darba ikviens var izrauties, kaut tas būtu arī tikai uz vienu stundu, no pilsētas mūriem, lai ieelpotu svaigu gaisu un nodotos peldēšanās, apsaulošanās, vingrošanas, sporta un sporta spēļu priekiem. Peldēšanās dienas vidū atsvaidzina, spēcina, tā ir sports, bet novakarē, vakaros, kad visa daba gatavojas doties pie miera, peldēšanās ir vispatīkamāka, jo tad tā ir atpūta pēc dienas gaitām.

Sevišķa vērtība pievēršama gaisa peldēm, kas ir pirmais un visefektīvākais solis ķermeņa norūdišanai. Gaisa pieskaršanās labdarīgi iedarbojas uz nervu sistēmu. Arī saules un gaismas stari labvēlīgi ietekme vielu maiņu, augšanas procesu, iznīcina un dezinficē kaitīgās baktērijas un slimības dīgļus uz cilvēka ādas, uzlabo sarkano asins ķermenīšu sastāvu, pavairo hemoglobīnu.

Savienojot peldēšanas priekus ar saules un gaisa peldēm, ieteicams atbrīvoties no visiem liekiem apģērba gabaliem, lai pilnīgāk izmantotu gaisa, gaismas un saules spēku avotus. Un ja vēl ūdens, gaisa, gaismas un saules peldes apvienojam ar dažādām kustībām spēļu vai rotaļu laikā, tad atpūtas laiks būtu lietderīgi un pilnīgi izmantots mūsu veselības, fizisko un garīgo spēku stiprināšanai.

A. Motmīlers.

Vingrojumi ar medicīnas bumbu spēcina nevienu roku, bet visu ķermeni. Ja truks ādas humpas, var spēlēt ar smilšu maisiņu. Tā svaru var regulēt pēc vajadzības, piemērojot ikvienu spēkiem.

Lēcieni pāri šķēršļiem, sagādā vislielāko kustību dažādību. Citu vingrotāju sabiedrībā tie rada arī iautrību un neviltotu prieku.

Tikai īsu brīdi — atpūšoties pēc vingrojumiem atļaisnojama tāda gozēšanās saulē, bet nevis dzenoties pēc iedeguma brūnuma.

„Svece” ir iespaidīgs vingrošanas pagēmiens, kas spēcina muguras, gurnu un vēdera muskulātūru un reize sagādā iespēju atpūtnāt kājas ar asins atplūdumu no tām.

Jaunākais uz ekrāna **Venera tiesā VĀRDĀS mazajiem!**

*Mīlā māmiņ
un tēti!*

Mums, mazajiem zēniem meitenēm, šodien bija sapulce cerīgu krūma. Mēs nolēmām, arī mums kādreiz jāapsprīžas, proti, par vecākiem, kas mums bieži dara pāri, paši to nezinādami. Jā, māmiņ un tēti, tas reiz ir jāpasaka, un to visbāk izdarīt ar vēstuli.

Mīlie pieaugušie! Ja jūs šķiet pareizi mūs sodīt, tad, dzu, arī ikreiz pasakiet, par mūs soda. Dažkārt mēs tieš nezinām, ka tas, ko esam darījuši, nebija labi. Un, lūdzu, stāstiet mums arī to, kāpēc nevar darīt un to nevar teikt.

Ko gan Venera noziegusies un kā tā nokļūst tiesā? — Viņa gan, diemžēl, neierodas personīgi, bet tikai atveidota statujā. Par tās autoru uzdodas kāds jauns tēlnieks, turpretim mākslas lietpratēji Veneras tēlu atzinuši par divtūkstoš gadu vecu grieķu skulptūras meistardarbu. Protams, šeit patiesību noskaidrot var tikai sensacionāla prāva ar prokuroru, apsūdzēto, lieciniekiem, patiesiem un nepatiesiem zvērestiem. Prāvas aizkulisēs risinās slepena cīņa politisku pretinieku starpā. Filma „Vengra tiesā” rāda neseno pagātni, kad mākslas pasaulē valdīja dažādie futūrismi, kubismi, dadaismi un žīdu „mākslas lietpratēji”, kas ar lielīgām frazēm un „ismiem” gribēja apslēpt jautrību seklumu.

Tracis Niksijas dēļ

„Tracis Niksijas dēļ” ir jautriem pārsteigumiem bagāta filma par mīlu, trompetēm un izlūtinātu miljonāra meitu, kas šīs abas lietas uzskata par saviem lielākajiem ienaidniekiem.

Augšā:
 Aina no filmas „Venera tiesā” ar Hansiju Knoteck'u un Hannes'u Stelzer'u galvenajās lomās.

Šī novitāte Rīgas kino teātru repertuārā sagādās skatītājiem lielisku izdevību — uz brīdi viesoties miljonāra Barkas'a elegantajā mājoklī. Lai izsargātos no pārsteigumiem, jau laikus jāpiezīmē, ka omulīgajam namatēvam, tāpat kā ikvienam no mums, ir kāda maza vājība. Tā sagādā viņa meitai Niksijai lielas galvas sāpes, jo, proti — tēva kungs pārlietu mīl pūst trompeti. Nevar apgalvot, ka Niksija būtu nemūzikāla, bet tādu taurešanu viņa taisni ienīst, it īpaši, kad arī tās ligavainis Mekijš atklāj sevi pūtēja talantu. Jā, šī Niksija ir varen izlūtināta un nevaldāma miljonāra atvase. Par visām lietām tā cieši apņēmies neprecēties, un tādēļ ar deviņiem vēršiem nav aizvelkama uz dzimtsarakstu nodaļu. Kad gādīgais tēvs Niksiju pārāk apdraud ar precību kandidātiem, aušīgā meitene gluži vienkārši aizbēg no mājām. Sai jautrajā asprātībām un jokiem piebārstītajā filmā piedalās šarmantā Jenny'a Jugo, vīrišķīgais Albert's Matterstock's, Hans's Leibelt's, Otto Gebühr's u. c.

Mūžīgie teicieni „tā neviens nedara” „tā neviens nesaka” mums pavisam netiek.

Mēs negribam pieaugušo viesībās just kā uz skatuves. Piemēram, ja mums ko ar jums, dāmas un kungi, jāsēž pie viegla, tad gadās, ka jūs visi neatlaic skatāties uz mums, smaidāt un mūs aprūjat. Kaut jūs zinātu, cik tas ir netaktiski! Tad, lūdzu, nejaudāties simts reižu diekā mūs sauc un cik mēs veci. Ir taču saulē arī vēl citas lietas, par ko sarunāt.

Mēs arī nevēlamies, ka pieaugušie atklausās, ko mēs darām un runājam un lūgti iejaucas mūsu mazajos strīdos. Iedies, ar tādiem sīkumiem mēs paši varēsim tikt galā.

Tu, māmiņ, lūdzama nepūlies apgūt mūs oriģināli. Mātes, kas savus mīlulī pārāk izrotā, nemaz nezina, cik daudz zgalību tiem jāpacieš šā iemesla dēļ.

Mēs, meitenes, gribam tikpat ērtas drēkās zēniem, jo arī mums patīk brīvi kustēties. Vislabāk jūtamies vieglās mazgājāmkleitīnās, zem kā pagērbtas tāda pašā duma biksītes.

Mēs vēlamies drēbes, ko varam apģērbt un novilkīt paši saviem spēkiem. Ja mums jāvalkā vecāko brāļu un māsu drēbes, tad, lūdzu, pagaidīsim, kamēr tās mums būs laikā, vai arī pārsūsim mūsu augum.

Mēs nemaz negribam izskatīties pēc cilvēkiem.

Un tad viena ļoti svarīga lieta: mums derdzas, ka visādas krustmātes un tēvmātes mūs apskauj un bučo. Nē!

Mums liekas divaini, ja māmiņa, kad viņai prasām atļauju, atbild: „Ej, prasi tēti,” un tēti savukārt saka: „Ej, prasi māmiņai.”

Visu bērnu vārdā
Skaidrīte un Ilgvars

Tava vera modes izkums

Mīlā vecmāmiņ! Vakar redzēju kādu dāmu, kas matos bija iespraudusi lielu pipeni. Izskatījās brīnumi jauki un vasarīgi. Un, lūk, gluži tāis pašās domās ir arī mode, jo tā patlaban ļauj matos sprauzt ne tikai dzīvus un mākslīgus ziedus, lentas un spalvas, bet arī — ogu kekarus!

Kā tev patīk jaunā ideja: melni-balti raibotu kostīmu rotāt ar mīksti krokotu melnu

lakatu, kuŗa bārkstis nokarājas uz pleciem un krūtīm? Kaut kas jauns un ļoti rotājīgs ir slīpi piegriezti, kupli volāni ap vasaras kostīma jakas malu. To gan var atļauties tikai ļoti slaidas dāmas.

Kā tev patīk maza sudraboti pelēka cepure ar šaurām, priekšā mazliet uz augšu palietām malām un melnu atraitnišu pušķi kā vienīgo rotājumu?

Slasta, ka pēcpusdienas tērci šoruden izcelšoties ar dažādiem tīnumiem un drapējumiem, kombinējot divus dažādas audumus. Šiem modeļiem raksturīgs ciešais, ļoti piegulsošais viduklis, ko izceļ plata josta.

Balts rotājums atbilst vispievilcīgākai elegantākai rotājuma tīnai zīlei kleitī. Šo raupīgāk ar to rīkojas, jo tas iespaidīgāks. Šaura maza apkakle, vestīte, šauras aproces garām vai pusgarām piedurknēm

izskatās elegantāk nekā lielas baltas apkakles vai plastroni.

Raibas un vienkāršas drānas kopā ar lielsku efektu, ja no raibā auduma darinā kupli viltus svārkus, bet tērpā augšdaļai izmanto mierīgo vienkāršaino drānu.

Tava teva.

Radiofona programma

13. VIII — 29. VIII GALVENAIS RAIDĪTĀJS RĪGA, RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA UN LIEPĀJA

ĒTDIEN. 23. AUGUSTĀ

- 1 Raidījums vācu karavīriem.
- 1 Hamburgas ostas koncerts.
- 1 Mūzika skaņu plates.
- 1 Ziņas latviešu valodā.
- 1 Ziņas vācu valodā.
- 1 Hamburgas ostas koncerts (turpinājums).
- 1 Jaunu nedēļu kad sāk. lai tev allaž priecīgs prāts.
- 1 Vingrošana bērniem.
- 1 Skaistas melodijas.
- 1 Ziņas vācu valodā.
- 1 Dievkalpojums. (Pārraidījums no Vecās Gertrūdes baznīcas, prāv. Sakārnis.)
- 1 Radiofona koris T. Kalniņa vadībā.
- 1 Kāds karavīru pūtēju orķestris.
- 5 Ziņas latviešu valodā.
- 1 Ziņas vācu valodā.
- 1 Pēc tam: Vācu tautas koncerts.
- 1 Ziņas vācu valodā.
- 1 Nedēļas politiskā raidāmāina.
- 1 Kā cilvēki iemācījās rakstīt. Tēvoča Augusta sarunas ar bērniem.
- 1 Latviešu mūzika un literatūra. Mūzikāli momenti. M. Brechmane - Stengele, Francis Vlašeks (čells), T. Kalve (džeļoli), V. Švares (džeļoli) un Radiofona koris T. Kalniņa vadībā.
- 1 Pēcpusdienas mūzika.
- 5 Ziņas latviešu valodā.
- 0 Ziņas vācu valodā. Pēc tam: Pēcpusdienas mūzika (turpinājums).
- 0 Preses apskats.
- 0 Latviešu brīvprātīgo karavīru stunda.
- 0 Ziņas no karalauka.
- 5 Mūzika skaņu platēs.
- 5 Ziņas vācu valodā.
- 5 Operas teātris. (Skaņu uzņēmumi.)
- 10 Ziņas latviešu valodā.
- 5 Operas teātris (turpinājums).
- 0 Ziņas vācu valodā.
- 0 Deju mūzika.
- 0 Ziņas vācu valodā.
- 5 Noheigums.

KATRU DARBDIENU

- 11 Raidījums vācu karavīriem.
- 15 Rīta vingrošana
- 20 Mūzika.
- 25 Ziņas latviešu valodā.
- 30 Ziņas vācu valodā. Pēc tam rīta koncerts
- 35 Rīta mūzika.
- 40 Ziņas vācu valodā.
- 45 Raidījuma pārtraukums.
- 50 Ziņas latviešu valodā.
- 55 Ziņas vācu valodā.
- 60 Pusdienas mūzika.
- 65 Ziņas vācu valodā.
- 70 Vēspārveidniecības ziņojuma tēms atkārtojums un īsas ziņas karašpekam pierakstīšanai.
- 75 Ziņas latviešu valodā.
- 80 Ziņas vācu valodā.
- 85 Ziņas vācu valodā.
- 90 Ziņas latviešu valodā.
- 95 Ziņas vācu valodā. Pēc tam sporta ziņas.
- 100 Ziņas vācu valodā.
- 105 Noslēgums.

PIRMDIEN, 24. AUGUSTĀ

- 8.00 Vīru sekstets un skaņu plates.
- 8.30 Mūzika.
- 11.30 Darbam un mājai.
- 14.15 Solistu koncerts. L. Renca (soprāns), A. Rozenbergs (tenors), A. Klaviņš (vijole).
- 15.30 Mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. P. Brīvkalne, E. Eiche (vijole), salona orķestris Diederich'a vadībā un pūtēju orķestris O. Kreišmaņa vadībā.
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II (Turpinājums.)
- 18.00 Mūzika laika kavēklim. (Königsbergas raidītāja skaņu uzņēmumi.)
- 18.30 Jautra karavīru pusstunda.
- 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu karaspēks.
- 19.15 Ziņas no karalauka.
- 19.30 Aktuālitātes.
- 20.15 Rīga: Kas katram tūk (skaņu uzņēmumi).
- 20.15 Madona, Kuldīga, Liepāja: Raibie cimdi, Jāņa Strauta raidāmluga.
- 21.15 Notis un anekdoti.
- 22.20 Kamermūzika. L. van Beethoven'a Sonāte A-Dūrā čellam un klavierēm Op. 69. R. Assign'a (čells) un H. Schwertmann's (klavieres).
- 22.45 Mūzika laika kavēklim.

CETURTD., 27. AUGUSTĀ

- 11.30 Darbam un mājai.
- 14.15 Latviešu mūzika un literatūra. Alfrēds Dunkels (vijole) un tautisks ansamblis Sidrabene V. Bēzkalna vadībā. Aspazijas un Āta Keiņņa dzejoļus lasīs Ludmila Špilberga.
- 15.30 Mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pēcpusdienas koncerts. Marija Vintere un Radiofona orķestris prof. J. Mediņa vadībā.
- 17.15 Pēcpusdienas koncerts II. (Turpinājums.)
- 18.00 Rīga: mūzika laika kavēklim (skaņu plates un magnētofona uzņēmumi).
- 18.00 Madona, Kuldīga, Liepāja: Nogrīmušais zvans, Gerhard'a Hauptmann'a teikuma drāma.
- 19.00 Mūzika skaņu plates.
- 19.15 Ziņas no karalauka.
- 19.30 Aktuālitātes.
- 20.15 Ko karavīri labprāt klausās. Raibs vakars vācu armijai.
- 22.20 Kamermūzika. Dž. Verdi. Stīgu kvartets E-mollā. (Skaņu uzņēmumi.)
- 22.45 Viegla mūzika laika kavēklim. (Skaņu plates un magnētofona uzņēmumi.)

OTRDIEN, 25. AUGUSTĀ

- 11.30 Bērniem. Pieguļā un Posta dzeguze, no Jāņa Jaunsudrabiņa „Baltās grāmatas”.
- 14.15 Latviešu literatūra un mūzika. Zelma Salīņa (stāsti), Richards Veide (tenors) un prof. P. Suberts (klavieres). Mana nelaime, Pēteris Ermana stāsts.
- 15.30 Mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. P. Brīvkalne, kāds karavīru salona septets W. Hemmelmanna vadībā un skaņu plates.
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II. P. Brīvkalne, ACS Atpūtas un dzīvotprieka mandolīnu orķestris K. Viksnas vadībā, karavīru salona septets W. Hemmelmanna vadībā, humors un skaņu plates.
- 18.30 Jautra karavīru stunda.
- 19.15 Ziņas no karalauka.
- 19.30 Aktuālitātes.
- 20.15 Mūzika laika kavēklim. Ligita Caunīte (koloratūrsoprāns), Radiofona koris T. Kalniņa vadībā un Radiofona orķestris B. Skultes vadībā.
- 21.15 Mazs vakara koncerts. Rad. orķ. B. Skultes vad.
- 22.20 Mūzika laika kavēklim.

PIEKTDIEN, 28. AUGUSTĀ

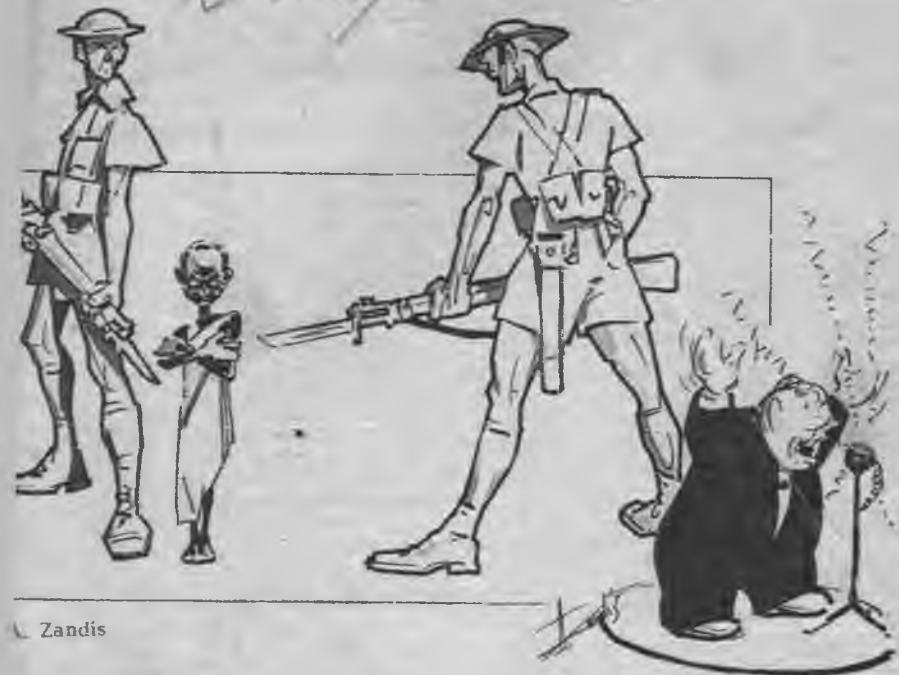
- 8.00 Latviešu tautas dziesmas un dejas. (Vīru dubultkvartets Tēviņa un skaņu plates).
- 8.30 Mūzika.
- 11.30 Darbam un mājai.
- 14.15 Suns un kaķis. H. Krūmiņas raidāmluga bērniem, pēc pasaku motīviem.
- 15.30 Mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. Karavīru pūtēju orķestris, W. Fr. Kaiser'a kapella un skaņu uzņēmumi.
- 17.15 Pēcpusdienas koncerts II. (Turpinājums.)
- 18.00 Solistu koncerts. L. Dobrovolcska un V. Kviesis (klav.).
- 18.30 Jautra karavīru pusstunda.
- 19.00 Priekšl. cikls: Mūsu aviācija.
- 19.15 Ziņas no karalauka.
- 19.30 Aktuālitātes.
- 19.45 Raksti no laikrakstiem.
- 20.15 Mūzikas dārgumi. A. Haagen's (klavieres), R. Michelsons (brāča), J. Stupāns (klarnete) un Rīgas amatnieku b-bas kamerkoris A. Vintera vadībā.
- 21.15 Tautiska mūzika. F. Viksne, Radiofona orķestris O. Bišēviņa vad. un ACS Atpūtas un dzīvotprieka mandolīnu orķestris K. Viksnas vadībā.
- 22.20 Viegla mūzika laika kavēklim.

TREŠDIEN, 26. AUGUSTĀ

- 11.30 IX Darba pārtraukuma koncerts. M. Vintere (soprāns), A. Priednieks - Kavara, Volde-mārs Ruševics (vijole) un mazais Radiofona orķestris prof. J. Mediņa vadībā.
- 14.15 Kad jautras melodijas ar anekdotiem kopā vijas...
- 15.30 Mūzika skaņu platēs
- 16.00 Pēcpusdienas koncerts I. (Skaņu uzņēmumi).
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II. Ksenija Bidiņa (alts) un salona orķestris Fr. Diederich'a vadībā.
- 18.00 Kamermūzika. Friedrich'a Kuhlau'a Sonāte G-Dūrā flautai un klavierēm. Atskaņos: Arnolds Šturms (flauta) un Jānis Ķepītis (klavieres).
- 18.20 Latviešu brīvprātīgo karavīru stunda.
- 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu kara flote.
- 19.15 Ziņas no karalauka.
- 19.30 Aktuālitātes.
- 20.15 Latvijas komandanta pūtēju orķestris.
- 21.15 Roze, puķu karaliene. (Skaņu plates.)
- 22.20 W. A. Mozart'a Sinfonija Nr. 38, D-Dūrā („Prāgas simfonija”). Vācu filharmonijas orķestris Prāgā Joseph'a Keilberth'a vadībā.
- 22.45 Deju mūzika un mūzika laika kavēklim.

SESTDIEN, 29. AUGUSTĀ

- 11.30 Darbam un mājai. (Priekšlasījums, sarunas, mūzika.)
- 14.15 Sila kakts, A. Atvara raidāmluga pēc Alfrēda Dzilu-ma stāsta. Režisors; Jākašs Zakša.
- 14.50 Mūzika skaņu platēs.
- 15.30 Mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pūtēju orķestra koncerts. Latvijas komandanta pūtēju orķestris.
- 17.15 Raibā vija... Skaņu uzņēmumi.
- 18.00 Mūzika svētvakaram. (Königsbergas raidītāja skaņu uzņēmumi.)
- 18.30 Jautra karavīru stunda.
- 19.15 Ziņas no karalauka.
- 19.30 Aktuālitātes.
- 20.15 Tautiska vakara mūzika. Rudy's Deutschmann's ar Karl'a Hohäusela Schrammel'a kvartetu, Werner'a Franz'a Kaiser'a kapella, pūtēju orķestris Olgerta Kreišmaņa vadībā un skaņu plates.
- 22.20 Šovakar atkal dejas un dziesmas. Marija Žeimīte (dziesmas), Alfred's Müller's (saksofona solo), Karl's Ekkert's ar saviem ritmiķiem un Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.

Zandis

ANGLIJAS „UZVARA“.

Indijā angli arestējuši tautas vadoni Gandiju.

Čerčils: „Kas vēl var apgalvot, ka mēs, angļi, ciešam tikai zaudējumus? Indijā mēs svīnam uzvaru: mēs esam sagūstījuši pašu Gandiju!“

Mūzejā.

Mūzeja uzraugs: „Ja kāds no apmeklētājiem vēlētos kādus paskaidrojumus, lūdzu nekautrēties!“

Apmeklētāja: „Sakiet, lūdzu, ar ko jūs vaskojat grīdu, ka tā tik spodra?“

Istais iemesls.

Vīrs uzdāvina sievai auskarus — divas mazas pērlītes. Viņa savēl lūpinas, pieiet pie spoguļa, pieaiko: „Jā, tās ir pietiekami mazīpas!“ Tādēļ, ka tev tik garas ausis!“

VĪRS AR PIEREDZI.

„Tu pakaļ skrieni „klikatīnām“, bet man, lūk, piemīpa no viņām... Jau dzirdot vien tās ielās klabot, Man skumji kļūst un gribas šnabot.“

J. D.

Brīnums.

Ārsts: „Ko, jūs neesat 7 gadus nevienu nakti gulējis? Tad jūs esat zinātnes brīnums!“

Ozoliņš: „Nē-ē, es esmu naktssargs.“ — m.

Labs padoms.

Ella krāso lūpas un stāsta: „Man jāsteidzas, es esmu ielūgta vakariņās.“

„Tad neizkrāso tik lielu muti, citādi nama-māte nobīsies!“

Pauze.

Klavierspēles stundā skolotāja aizrāda: „Vai tu neredzi, ka notis rakstīts „pauze“, kādēļ tu to neievēro?“ „Es nemaz vēl neesmu nogurusi,“ atbild mazā Ainiņa.

Viņas īpašība.

Pēc pabeigtām medībām virsmežziņa mājā ēd pusdienas. Apkalpo virsmežziņa meita. „Jaunkundz, cik jums sārtbalti vaidziņi,“ saka kāds augstāks medību viesis. „Un tāda viņa ir viscauri!“ glaimots atsaucas virsmežziņis.

Bagātā fantazija.

Jauns rakstnieks: „Nu, kā jums patik mans romāns? Vai jums arī neliēkas, ka man sevišķi bagāta fantazija?“

Izdevējs: „Kā tad, kā tad, sevišķi, kas attiecas uz pareizrakstību.“ — m.

Tiesā.

„Apsūdzētais, vai jūs nosaucāt sūdzētāju par rikļu rāvēju, bandītu un blēdi?“

„Jā...“ „Un tad vēl par ēzeli?“ „Nē, tō es piemir-su.“

Jautājums.

„Skolotājs teica, ka mums vienmēr jāpalīdz citiem.“

„Tā ir.“ „Bet kas tad citiem jādara?“

Vajadzīgs miers.

Lāga Klabatiņš salslimis. Viņa sieva atsauc ārstu.

„Jā, nopietns gadījums. Slimniekam vajadzīgs absolūts miers. Es parakstīšu mazliet opijs.“

„Cik bieži un cik daudz tas viņam jādzer?“ jautā Klabatiņa kundze.

„Nevis viņam, bet jums!“

Prātīgi.

Babāns nopērk jaunus zābakus, bet neaun kājās.

„Kādēļ tā?“ „Veikalā teica, ka pirmajās dienās zābaki spiedīšot, tāpēc es tos sāksu valkāt tikai pēc pāris nedēļām.“

Pārkāpums.

„Labi gan, ka brauciens galā,“ no vilciena izkāpdams, saka Babāns. „Es dzīvoju vienās bailēs!“

„No kā tad tu tik traki baidījies? Biļetes taču mums bija.“

„No kontroles. Mēs taču sēdējām smēķētāju nodalījumā, bet nesmēķējām!“

Pārpratums.

„Tagad nu tavas neapdomības dēļ kalpone aiziet no mums.“

„Kā tā?“ „Viņa paziņoja, ka neciešot tadu toni, kādā tu esot ar viņu runājis pa tālruni.“

„Vai tā bija viņa, nevis tu?“

DROŠA PALĪDZĪBA.

Ruzvelts. „Vai nav brīnīgi! Ar šo aparātu es tev nosūtu savu žīdu rabīnu aizlūgumus, lieliskās kuģu būvniecības plānus, aprēķinus pa topošām lidmašīnām un tankiem, — un tas jaukākaais, ka šos sūtījumus vācu zemūdenes nevar jūrā nogremdēt. Cinies, biedr Staļini!“

(„Atlantic“.)

AMERIKĀNISKS PROJEKTS

Čerčils: „Es nesaprotu, ko ī nozīmē!“

Ruzvelts: „Nejēga! Tas taču vlenkārši: kad ar mūsu kuģiem pieslēnīti visi okeani, es pāri vliem uzbūvēšu tiltu, pa kuģu tev pdis mana palīdzība!“ („Atlantic“)

PASAULES BRĪNUMI

Pats savas tabakas dūmājā Skaties kā brīnumu krūmājā, Svētdienas atpūtā atlaidies, Uzgriez tu radio — paklausies, Dzirdi jel, cilvēk, kā pasaulē Ik stunda brīnumus izauklē. — Kaukaza sniegotās galotnes Māja no tāltālas maiotnes, — Zināji Berlīni, Parīzi, Bet ko tu Kaukazā darīsi? Tagad tu zini un pasmaidī, Uzvaras ziņas sagaidī No Krasnodaras un Maikopas, Kur Āzija glaužas pie Eiropas, Un Kaukazu ir kļuvis saprotams, Uz kartes it viegli atrodams! — Tu zināji USA Ruzveltu, Kas pasauli plecos sev uzveltu, Šo jaunāko Staļina radītu, Kas prasa tik vienu gadītu, Lai pasauli drupatās skaldītu

Un tad ar žīdiem to valdītu. Nu viņa kuģi grimst grīndami, Tos japāņi sīt nenorimdami, Pie Aļaskas klītim bāļajām Un pie Zālmaņa salām tāļajām. Un kaut arī Ruzvelta kuģi grimst, Viņš Vašingtonā vēl nenorimst: Ar muti — pa sapņiem un nomotā Sev jaunas flotes tur sagādā! — Tu pazīni žīdu daroņus, Bet nu tie radišot varoņus. Tie pirka, zaga un pārmija, Bet nu tiem būšot armija; Tie ilgi plēsās ar arabiem, Bet nu tie kaņošot kopā ar tiem, — Šie žīdi, kas bija tik grāvēji, Nu būšot Anglijas glābēji! Tā, tabakas dūmājā ietinies, Tu pasaules brīnumos ieklausies Un liksmē par dzīvi pasmaidī, Jo drošu uzvaru sagaidī!

Z. Ciecers.

ILLŪSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS“. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Žurnāla „Laikme redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagnera (Dzirnavu) ielā 57. Tālruni: izdevējs 34692, atb. redaktors 34654, redaktors 22588, redakce 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf. Nākošais numurs iznāks 28. augustā.